

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

3. LÉKAŘSKÁ FAKULTA

Ústav zdraví dětí a mládeže

Miroslava Vaššová

Šikanování ve škole

Chicane at school

Diplomová práce

Praha, červen 2009

Autor práce: Miroslava Vaššová

Studijní program: Všeobecné lékařství

Vedoucí práce: MUDr. Eva Vaníčková, CSc.

Pracoviště vedoucího práce: Ústav centra preventivního lékařství 3. LF

Datum a rok obhajoby: 25. června 2009

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracovala samostatně a použila jen uvedené prameny a literaturu. Současně dávám svolení k tomu, aby tato diplomová práce byla používána ke studijním účelům.

V Praze dne 10. června 2009

Miroslava Vaššová

Poděkování

Tímto se chci poděkovat především MUDr. Evě Vaníčkové, CSc. za její trpělivý přístup a užitečné rady.

OBSAH

ÚVOD.....	8
1 TEORETICKÁ ČÁST PRÁCE.....	9
1.1 DEFINICE POJMU	9
1.2 VÝVOJ ŠIKANOVÁNÍ.....	10
1.2.1 První stupeň (ostrakismus).....	10
1.2.2 Druhý stupeň (fyzická agrese a přitvrzování manipulace).....	10
1.2.3 Třetí stupeň (klíčový moment, vytvoření jádra).....	11
1.2.4 Čtvrtý stupeň (většina přijímá normy agresorů)	11
1.2.5 Pátý stupeň (totalita nebo dokonalá šikana).....	11
1.3 FAKTORY DŮLEŽITÉ PRO VZNIK ŠIKANY	12
1.3.1 Čím se vyznačují agresori	12
1.3.2 Oběti šikany.....	13
1.3.3 Na kolektivu záleží.....	13
1.3.4 Učitel - mučitel.....	13
1.3.5 Rodina – základ společnosti.....	13
1.3.6 Společnost a šikana	14
1.4 DŮSLEDKY ŠIKANOVÁNÍ.....	14
1.5 STRATEGIE VYŠETŘOVÁNÍ	15
1.6 PREVENCE ŠIKANOVÁNÍ.....	16
1.7 ZBRANĚ VE ŠKOLÁCH	17
2 EMPIRICKÁ ČÁST PRÁCE.....	19
2.1 HYPOTÉZY	19
2.1.1 Hypotéza č. 1.....	19
2.1.2 Hypotéza č. 2.....	19
2.1.3 Hypotéza č. 3.....	19
2.2 METODIKA.....	19
2.3 CHARAKTERISTIKA SOUBORU	20
2.4 VÝSLEDKY.....	21
2.4.1 Vyhodnocení otázky č. 1.....	21
2.4.2 Vyhodnocení otázky č. 2.....	22
2.4.3 Vyhodnocení otázky č. 3.....	23
2.4.4 Vyhodnocení otázky č. 4.....	24
2.4.5 Vyhodnocení otázky č. 5.....	25
2.4.6 Vyhodnocení otázky č. 6.....	26
2.4.7 Vyhodnocení otázky č. 7.....	27
2.4.8 Vyhodnocení otázky č. 8.....	27
2.4.9 Vyhodnocení otázky č. 9.....	28
2.4.10 Vyhodnocení otázky č. 10	28
2.4.11 Vyhodnocení otázky č. 11	29
2.4.12 Vyhodnocení otázky č. 12	30
2.4.13 Vyhodnocení otázky č. 13	30
3 DISKUSE	31
3.1 OVĚŘENÍ HYPOTÉZ.....	31
ZÁVĚR.....	34

SOUHRN	36
SUMMARY	37
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	38
SEZNAM TABULEK A GRAFŮ	39
<u>TABULKY:</u>	39
<u>GRAFY:</u>	39
SEZNAM PŘÍLOH.....	41
PŘÍLOHY	42
PŘÍLOHA Č. 1: DOTAZNÍK	42
PŘÍLOHA Č. 2: GRAFICKÉ VYHODNOCENÍ OTÁZKY Č.1	46
PŘÍLOHA Č.3: GRAFICKÉ VYHODNOCENÍ OTÁZKY Č.2:	48
PŘÍLOHA Č.4: GRAFICKÉ VYHODNOCENÍ OTÁZKY Č. 3:	50
PŘÍLOHA Č.5: GRAFICKÉ VYHODNOCENÍ OTÁZKY Č.4:	51
PŘÍLOHA Č. 6: GRAFICKÉ VYHODNOCENÍ OTÁZKY Č. 5:.....	52
PŘÍLOHA Č. 7: GRAFICKÉ VYHODNOCENÍ OTÁZKY Č. 6:.....	53
PŘÍLOHA Č. 8: GRAFICKÉ VYHODNOCENÍ OTÁZKY Č. 7:.....	55
PŘÍLOHA Č. 9: GRAFICKÉ VYHODNOCENÍ OTÁZKY Č. 8:.....	56
PŘÍLOHA Č. 10: GRAFICKÉ VYHODNOCENÍ OTÁZKY Č. 9:.....	57
PŘÍLOHA Č. 11: GRAFICKÉ VYHODNOCENÍ OTÁZKY Č. 10:.....	58
PŘÍLOHA Č. 12: GRAFICKÉ VYHODNOCENÍ OTÁZKY Č. 11:.....	60
PŘÍLOHA Č. 13: GRAFICKÉ VYHODNOCENÍ OTÁZKY Č. 13:.....	61

ÚVOD

V poslední době média stále častěji informují o případech brutální šikany na té či oné škole, ukazují brutální záběry z mobilů pachatelů a tak se může zdát, že je šikanování „výdobytkem dnešní rychlé doby“. Většina zdrojů se však shodne na tom, že šikanování je fenoménem tak starým jako vzdělávání samo. Zmínky o praktikách velice podobných šikaně se podle některých zdrojů datují dokonce do 17. století.

Co se ale jeví jako alarmující, je fakt, že počet případů šikany v posledních letech roste, snižuje se věková hranice agresorů, někdy dokonce již na úroveň předškolního věku a zvyšuje se rafinovanost šikany.

Ukazuje se, že šikanování je problémem celosvětovým a velice svízelným. Většina dětí se s ní bohužel v určité formě setkala a mnoho dospělých má taky osobní zkušenost z jejich vlastních školních dnů. Šikana se netýká ani zdaleka jenom velkých měst a dětí ze slabších sociálních vrstev, rozhodně se netýká jenom základních škol, ale je naopak běžnou součástí života studentů i na výběrových středních školách.

Co je ale ze všeho nejdůležitější, většina autorů se přiklání k názoru, že správná prevence může šikanu minimalizovat a poskytnout tak dětem pocit bezpečí a spravedlivého zacházení ve škole a zajistit jim tak zdravý psychický vývoj.

Fenoménem dnešní doby se jeví i výskyt zbraní mezi studenty škol jako projev nepřiměřené formy agrese, proto se zabývá tato práce okrajově i touto tematikou. Nedostatek literatury k této témě přímo vybízí k hlubšímu prozkoumání situace mezi českou mládeží, zvláště naléhavou se jeví v zrcadle událostí posledních měsíců nejenom v zahraničí ale i v České republice.

Praktická část této diplomové práce má za úkol porovnat výskyt šikany na malém slovenském okresním městě a v Praze- české metropoli. Zároveň porovnává poměry mezi studenty základních škol a studenty 8letých gymnázií. Mapuje incidenci a druhy šikany, rozdělení agresorů, obětí a svědků podle pohlaví nebo navštěvované školy. Zároveň mapuje, zda studenti do školy nosí zbraně a pokud ano, zda je někdy ve škole použili a za jakých podmínek. Autorka si je vědoma, že se jedná o studii pilotní, studovaný vzorek studentů byl poměrně malý, ale přesto přinesl užitečné a pro autorku znepokojivé výsledky.

1 TEORETICKÁ ČÁST PRÁCE

1.1 Definice pojmu

Slovo šikana má původ ve francouzském slově „chicane“, což znamená „zlomyslné týrání, obtěžování, sužování, pronásledování, byrokratické lpění na liteře předpisů“.¹ Dnes se šikanováním označuje i obtěžování na pracovišti, týrání v armádě, nebo vězení. Tato práce se však bude zabývat jenom šikanováním v nejužším smyslu, tzn. šikanováním ve školním kolektivu.

Šikana je natolik komplexní problém, že je velmi těžké shrnout jeho definici do jedné věty. Jako nejpřesnější se jeví charakteristika šikanování, která je součástí metodického pokynu Ministra školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci sociálně patologických jevů u dětí a mládeže čj. 24 246/2008-6 platného od 1.1.2009, který se systémově zaměřuje na celou škálu sociálně patologických jevů:

„Šikanování je jakékoliv chování, jehož záměrem je ublížit, ohrožit nebo zastrášovat žáka, případně skupinu žáků. Spočívá v cílených a opakovaných fyzických a psychických útocích jedincem nebo skupinou vůči jedinci či skupině žáků, kteří se neumí nebo z nejrůznějších důvodů nemohou bránit. Zahrnuje jak fyzické útoky v podobě bití, vydírání, loupeží, poškozování věcí, tak i útoky slovní v podobě nadávek, pomluv, vyhrožování či ponižování. Může mít i formu sexuálního obtěžování až zneužívání. Nově se může realizovat i prostřednictvím elektronické komunikace, jedná se o tzv. kyberšikanu. Ta zahrnuje útoky pomocí e-mailů, sms zpráv, vyvěšování urážlivých materiálů na internetové stránky apod. Šikana se projevuje i v nepřímé podobě jako demonstrativní přehlížení a ignorování žáka či žáků třídní nebo jinou skupinou spolužáků. Nebezpečnost působení šikany spočívá zvláště v závažnosti, dlouhodobosti a nezřídka v celoživotních následcích na duševní a tělesné zdraví oběti.“²

Šikana se řadí mezi patologické formy mezilidského soužití, tvoří součást syndromu CAN (Child Abuse and Neglect).

Typickým rysem šikanování je opakování, jeho samoučelnost a nepoměr sil mezi agresorem a obětí. Proto nelze za šikanování považovat občasnou bitku mezi stejně silnými (fyzicky i psychicky) spolužáky. Zároveň je nutno nahlížet na šikanu jako na patologii celého

---

¹ Říčan, Pavel: Agresivita a šikana mezi dětmi, Praha: Portál 1995 (str.25)

² Metodický pokyn ministra školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikanování mezi žáky škol a školských zařízení z roku 2009

kolektivu, protože i když je cílem útoku většinou jeden člen kolektivu, ostatní členové svým jednáním dovolují agresorům aplikovat jejich agresi na slabším spolužákovi, byť jen tím, že se nesvěří kompetentní osobě. V horších případech se však sami přiklánějí na stranu agresorů, z důvodů velice různých (strach z útoku na jejich osobu v případě nespolupráce, sympatizování s agresorem, neoblíbenost šikanovaného spolužáka). Proto se i k „lčbě“ této „nemoci“ i k její prevenci musí i přistupovat jako k nemoci celého kolektivu, neboť nelze zahájit jednání jenom s oběťmi a pachateli, ale musí se pracovat s celým kolektivem, který byl svědkem šikanování.

Pro praktické použití je vhodné rozdělit projevy šikanování na:

1. přímé a nepřímé
2. fyzické a verbální
3. aktivní a pasivní

1.2 Vývoj šikanování

Michal Kolář ve své publikaci Skrytý svět šikanování uvádí přehledné rozdělení vývoje šikanování do 5 stádií, kdy každé vyžaduje jiný přístup.

1.2.1 První stupeň (ostrakismus)

Jde o mírné, převážně psychické formy násilí, kdy se okrajový člen necítí dobře- je neoblíbený a není uznáván.

1.2.2 Druhý stupeň (fyzická agrese a přitvrzování manipulace)

V některých kolektivech a v některých náročných situacích může ostrakismus přerůst do dalšího vývojového stadia.

Jedná se zejména o kolektivy, kde se vyskytne více agresorů a o situace, kdy spolužáci spolu tráví více času (na horách) nebo kdy si situace vyžaduje určitý ventil napětí (neočekávaná písemná práce, konflikt s učitelem). Jak bude vypadat další vývoj této skupiny, závisí především na míře pozitivního zaměření skupiny a na postojích žáků k šikanování.

1.2.3 Třetí stupeň (klíčový moment, vytvoření jádra)

Pokud se včas nezakročí proti nepříznivému vývoji v kolektivu, velmi záhy se utvoří mezi agresory tzv. „úderné jádro“, které již systematicky šikanuje nejvhodnější oběti. Jestliže se v této době nezformuje silná podskupina slušných žáků, která by byla alespoň rovnocenným partnerem ve vlivu a popularitě svých členů podskupině tyranů, může teror v kolektivu nerušeně pokračovat.

1.2.4 Čtvrtý stupeň (většina přijímá normy agresorů)

Postupem času se normy agresorů stanou nepsaným zákonem a jsou přijaty většinou kolektivu. To, co hlásají pedagogové, úplně ustoupí do pozadí, i nejmírnější žáci se začnou chovat krutě, aktivně se účastní týrání spolužáka a dokonce přitom prožívají pocit uspokojení.

1.2.5 Pátý stupeň (totalita nebo dokonalá šikana)

Pokud jsou podmínky pro další vývoj šikany v kolektivu příznivé, dochází k nastolení tzv. stadia vykořisťování. To se vyznačuje rozdělením žáků do 2 skupin, vykořisťovatele a vykořisťované. Nadřazená skupina využívá své „poddané“ ve všech směrech, finančně, intelektuálně, ale hlavním způsobem projevu nadvlády je způsobování bolesti a znásilňování různými způsoby, aniž by byly oběti schopny se bránit. Původně neutrální žáci taky ztrácejí zábrany, ze začátku se zájmem pozorují šikanování, postupem času se však i oni začínají aktivně zapojovat do týrání.

„Otroci“ své utrpení řeší nemocí, neomluvenou absencí, odchodem ze školy nebo až pokusem o sebevraždu.

Někdy se bohužel stane, že šikana prorůstá až do oficiální školní struktury. Stává se to v případech, kdy je agresor žákem s výborným prospěchem, napomáhá učiteli plnit úkoly, vedení dospělých ho podporuje.³

Samozřejmě je možné šikanu v kterémkoliv stádiu zastavit správnou intervencí. Ta ale vyžaduje vzdělané a odvážné pedagogy, kteří se nebudou bát ukázat na problém v jejich třídě a ten řešit. Pokud se tak nestane, chová se nemocný kolektiv čím dál tím víc patologicky a šikana může „vzkvétat“. Čím je pak šikana pokročilejší, tím těžší je návrat kolektivu „na

---

³ Kolář, Michal: Skrytý svět šikanování ve školách: příčiny, diagnostika a praktická pomoc, vyd. 1, Praha: Portál, 1997.

správnou cestu“ a tím těžší jsou jednoznačně důsledky pro oběti, agresory, ale i celý kolektiv.

Je proto dobré znát jednotlivé stádia šikany, abychom byli schopni poznat i počáteční stádia a správnou intervencí včas zabránit plnému propuknutí „nemoci“.

Je nutné ještě před započítím terapie šikany v kolektivu zjistit, v jakém stádiu se šikana v daném kolektivu uplatňuje, protože každé stadium vyžaduje jiný metodický postup.

Neuvážený zásah může napáchat větší škodu než samotná šikana.

1.3 Faktory důležité pro vznik šikany

Vývoj šikany v původně zdravém kolektivu je vždy souhrou několika rizikových faktorů, jejichž kombinací se utváří optimální podmínky pro rozvoj patologických jevů ve školních kolektivech:

- osobnostní rysy zainteresovaných (agresoři, oběti, pozorovatelé...),
- osobnostní rysy třídní autority (nejčastěji třídního učitele),
- konstelace třídy jako skupiny,
- prostředí a společnost působící jak na agresory, tak na oběti.

Tyto optimální podmínky se mohou zásahem pedagoga, psychologa, nebo silné podskupiny slušných žáků eliminovat, ale pokud se tak nestane, nabírá vývoj často rychlý spád.

1.3.1 Čím se vyznačují agresoři

Agresoři jsou často popisováni jako jedinci dominantní, sebevědomí, se sklonem k agresivnímu chování, s potřebou manipulace s svým okolím. Považují svojí oběť za méněcennou bytost a za své chování se většinou necítí vinen.

Ve skutečnosti však agresor může být sám šikanován a kompenzovat si svůj strach z ostatních šikanováním slabšího spolužáka. Jindy může mít agresor snížené sebevědomí a k agresivnímu jednání vůči ostatním ho vede určitá zášť nebo závist.

U agresorů z násilnických rodin se fixuje skrytá agrese, protože se učí tomu, že násilí je vhodným prostředkem k dosažení svého cíle.

V rodinách kariéristů, kteří mnohdy k dosažení svého cíle v zaměstnání sahají po „nekorektních“ praktikách se v dětech fixuje určitá „dravost“ ve vztahu k společnosti - po vzoru vlastních rodičů.

Někdy se agresorem stane i jedinec oblíbený, všeobecně považovaný za vynikajícího žáka, a to nejen spolužáky, ale taky učitelským sborem. V takovém případě může šikana nepozorovaně probíhat i několik let, protože stížnosti šikanovaného žáka mohou být považovány v lepším případě za přehnané, v horším dokonce za pokus o útok na agresora.

1.3.2 Oběti šikany

Charakteristické rysy oběti se dodnes nepodařilo přesně specifikovat, každopádně lze říci, že typicky oběti bývají často nějakým způsobem oslabené (fyzický či psychický handicap, dlouhodobá nemoc, příslušnost k menšině rasové, nebo náboženské, ...). Bohužel, ukazuje se, že obětí se může stát kdokoliv, i naprosto zdravý a silný jedinec. Mohou „zaujmout“ agresory jenom tím, že jsou „jiní“, proto jsou často obětí nově příchozí spolužáci.

1.3.3 Na kolektivu záleží

K tomu, aby šikana v kolektivu progredovala, je nutná jistá konstelace skupiny. To znamená, že ve skupině, kde se potká více spolužáků se sklony k agresi, kde není dostatečná soudržnost kolektivu, kde není podporováno tvořivé a motivující prostředí pedagogem, je vysoká pravděpodobnost, že se šikana rozvine do vyšších stádií.

1.3.4 Učitel - mučitel

Nutná je vyvážená osobnost učitele, správná motivace, smysl pro spravedlnost, jeho snaha o demokratický přístup k utváření pravidel v rámci kolektivu. Tam kde nezíská pedagog dostatečnou úctu studentů, hrozí, že si studenti vytvoří vlastní hierarchii, často založenou na patologických základech.

Bohužel někdy pedagog ponechá šikanu bez potrestání, čím podporuje u dětí prosazování svých cílů na úkor jiných pomocí síly a hrubosti a podporuje je v myšlení, že šikánování je vlastně povoleno a tolerováno, protože nebylo potrestáno, tudíž není nesprávné.

1.3.5 Rodina – základ společnosti

Co se týče společnosti, ukazuje se, že ve většině případů se u agresorů projevují známky citové deprivace ze strany rodičů, výchova bez jakýchkoliv mravních hodnot zejména

pokud se jedná o děti majetných rodičů, které nedostatek pozornosti kompenzují jinými náhradními mechanismy. U těchto agresorů se fixuje skrytá agrese jako mechanismus k dosažení vytouženého cíle.

1.3.6 Společnost a šikana

Nejenom rodiče představují pro děti morální vzory, děti se často chtějí podobat svojí oblíbené hudební hvězdě, sportovci nebo herci. Samostatnou kapitolou je pak agrese prezentována v médiích, která v dětech budí pocit lhostejnosti vůči utrpení jiných.

Tyto vlivy prostředí a rodiny nesmíme při intervenci v žádném případě podceňovat, protože jsou nedílnou součástí „roztáčejícího se kolotoče“ šikany.

1.4 Důsledky šikanování

Nejviditelnější důsledky vidíme na obětech šikany, u kterých pozorujeme v počátečních stádiích negativní vztah ke škole, postupně se vyvíjející psychosomatické příznaky, nepozornost při vyučování, zhoršení prospěchu, záškoláctví, časté předstírání nemoci, trvalý strach a nejistotu.

Při dlouhodobějším brutálním týrání se u obětí dostavuje intenzivní strach o život, záchvaty panické úzkosti, poruchy spánku a výrazné psychosomatické příznaky. Trvá-li příkoří delší dobu, mohou se traumata jím způsobená a snížené sebehodnocení promítat daleko do dospělého věku. U těchto dětí se může rozvinout až PSSD (posttraumatická stresová porucha). U oběti se může rozvinout ještě další známý efekt - identifikace s agresorem.

Žije-li dítě dlouhodobě nebo trvale ve strachu, je-li chronicky napadáno osobou, která má nad ním moc, uniká z trvalého ohrožení a pocitů nejistoty tím, že se s násilníkem identifikuje.

Další vývoj může být takový, že vlivem identifikace včlení dítě agresivní prvky chování a prožívání do svých postojů, hodnot a tím do své osobnosti a životního stylu. Stane se tak pokračovatelem agresivního chování.

Svědkové šikany mohou nabýt dojmu, že společnost není schopna každému členu zabezpečit spravedlnost a ochranu tak, jak mu náleží a že pokud proti šikaně není včas

zasazeno, je toto chování zcela normální a nic jim nebrání se chovat stejně. V tom spočívá nebezpečnost dlouhodobé šikany v kolektivech.

U samotných agresorů není dopad na psychický vývoj dítěte tak markantní, ale jednoznačně lze říci, že u těchto jedinců dochází k fixaci nesociálního chování vůči druhým, zejména pokud šikana zůstává dlouhodobě nepotrestána. U těchto jedinců je pak vyšší riziko páchání trestné činnosti v dospělosti, což má samozřejmě významný důsledek na kvalitu jejich života.

Z uvedeného vyplývá, že je v zájmu všech stran, aby se jakákoliv šikana včas rozkryla a aby byla vyvíjena veškerá snaha o úzdravu kolektivu a sekundární prevence k zabránění jejího znovuobjevení v tomto kolektivu.

1.5 Strategie vyšetřování

Vyšetřování jakékoliv agrese v kolektivu vyžaduje trpělivý a obezřetný přístup, aby se zabránilo především dalšímu poškozování obětí nebo informátorů ve smyslu pomsty vůči udavačům. Postupujeme tak, aby agresor nemohl zjistit, kdo co řekl.

Vlastní strategie pak postupuje 5 základními kroky v tomto pořadí:

1. rozhovor s oběťmi a informátory,
2. nalezení vhodným svědků,
3. individuální/ konfrontační rozhovory se svědky,
4. zajištění ochrany obětem,
5. rozhovor s agresory.⁴

Toto pořadí je velice důležité a není vhodné jednotlivé body mezi sebou zaměňovat, aby nedocházelo k zvýšenému riziku útoku ze strany agresorů vůči obětem.

Účelem vyšetřování je zjistit, kdo je obětí, kolik obětí je, kdo je agresorem a kolik jich je, kdo je iniciátorem, jak dlouho šikanování trvá a o jaké formy šikanování konkrétně šlo.

U pokročilých forem šikany jsou zcela běžné křivé výpovědi a falešní svědkové. Proto se musíme zaměřit na vztahy a postoje žáků ve skupině a pokud máme podezření na ovlivňování svědků nebo na ohrožování jejich zdraví, je na místě uvalit na pachatele vazbu. Vždy však jednoznačně dbáme na dodržování mravních principů!

U šikany počáteční nejsou nutné tak tvrdé postupy, taktiku stavíme na „momentu překvapení“, tzn. že si nejdřív promluvíme se svědky a oběťmi tak, aby nikdo nevěděl, co kdo

---

⁴ Kolář, Michal: Bolest šikanování, Praha: Portál 2001, str.113

řekl a až pak si přizveme k pohovoru agresora, který by neměl tušit, o čem se v rozhovoru bude jednat.

Podrobněji o postupech při rozkrývání komplikovaných asociací u šikany se na tomto místě práce nezmiňuje, protože toto je předmětem mnohdy dlouhodobé odborné přípravy pedagogů i nepedagogických pracovníků a tyto postupy jsou velice náročné na čas i znalosti z této oblasti.

1.6 Prevence šikanování

Jak ukazují poznatky ze světa, je možné aktivní prevencí významně snížit výskyt šikany na školách⁵. Proto je důležité pokusit se snížit její výskyt i u nás. Je však nutné začít tím, že si musíme připustit, že tento problém se týká i nás a je nutné ho aktivně vyřešit.

Důležité je také systematické vzdělávání pedagogů v této oblasti, aby byli vůbec schopni šikanu pojmenovat a definovat. Jen silná osobnost učitele dokáže připustit patologii v jeho třídě a dokáže najít sílu k jejímu řešení.

Konkrétně by správná prevence měla probíhat v 7 základních vrstvách:

1. pedagogická komunita ve školním prostředí
2. specifický program proti šikanování jako součást školní komunity
3. odborné služby resortu školství (pedagogická centra, poradenské služby, diagnostické ústavy, atd.)
4. meziresortní spolupráce (policie státní i městská, kurátoři, psychiatři)
5. podpora ministerstva a krajských úřadů
6. kontrola ze strany České školní inspekce
7. zapojení nevládním organizací a občanských sdružení⁶

Samozřejmostí by tedy měla být erudovanost pedagogických pracovníků, jak třídních učitelů, tak osob pověřených prevencí šikany a jednoznačně i studentů samotných. Je důležité děti upozornit na riziko šikany, nabídnout jim pomocnou ruku, vysvětlit jim, že není nic špatného na tom, když se svěří učiteli, nebo jiné dospělé osobě s tím, že se ve třídě děje bezpráví vůči jeho osobě nebo spolužákovi. Měli by informovat studenty o možnosti využití

Linky důvěry, kdyby se neodhodlali kontaktovat osobu známou. Jako velice vhodné se

---

⁵ Olweus, 1993: Co můžeme udělat se šikanováním?

⁶ Kolář, Michal: Bolest šikanování, Praha: Portál, 2001, str. 198

autorce jeví také zřízení schránky důvěry, ale je velice důležité, aby tato byla správně umístěná, protože schránka důvěry v hlavní hale školy v podstatě vůbec neplní svojí funkci, neboť oběť je tady všem na očích.

Nutná jsou ale i systémová opatření ve smyslu poutavého školního programu, který by v dětech podporoval kreativní myšlení, protože podle mnoha výzkumů se děti dopouštějí patologického chování častěji ve školách, kde stále panuje starý způsob výuky, tzn. monolog učitele na dané téma. Velice zajímavým řešením může být také podepsání „Smlouvy proti šikanování“ ve třídě a nastavení demokratických principů při rozhodování ve třídě.

Tyto principy v dětech rozvíjejí pocit odpovědnosti za svoje rozhodnutí a může být velmi nápomocnou metodou k správnému psychologickému vývoji dospívající mládeže. Neboť kde je uměle nastavena diktatura učitele vůči studentům, tam se velice záhy vytvoří přirozená hierarchie v kolektivu, mnohdy ale na velice patologických základech.

Jako velice účinná prevence se jeví i využití sociometrické studie, která má za úkol odhalit rizikové jedince ve skupině a podle jejích výsledků lze s touto skupinou pracovat.

1.7 Zbraně ve školách

USA: 20. dubna 1999 Erik Haris a další student střední školy Columbine Dylen Kleebold zabili 12 studentů a jednoho učitele, zranili 23 dalších lidí. Nakonec zabili sami sebe.

Japonsko: 8. června 2001 - Osm japonských školáků ubodal a 13 zranil duševně narušený Mamoru Takuma ve škole v obci Ikeda na předměstí Ósaky. Pobodal také dva učitele.

USA: 17. dubna 2007. Při střelbě na Virginském polytechnickém institutu a státní univerzitě přišlo o život 32 lidí; vraždil třiaadvacetiletý student z Jižní Koreje Čo Sung-hu, který nakonec spáchá sebevraždu.

FINSKO: 7. listopadu 2007. Osm lidí zabil a několik zranil střelec ve škole na jihu Finska.

FINSKO: 23. září 2008. Dvaadvacetiletý student ze zapsal krvavým jménem do historie, když ve finském městě Kauhajoki zastřelil deset studentů, další byli těžce zranění. Nakonec obrátil zbraň proti sobě a střelil se do hlavy.

NORSKO: 14. ledna 2008 patnáctiletý norský student zveřejnil na serveru YouTube video, na němž hrozí masakrem ve své škole. Policie proto střední školu v Kjennu nedaleko Osla uzavřela.⁷

---

⁷ www.novinky.cz

Tyto a nespočet dalších událostí ze světa poukazují na to, že problém zbraní ve školách se stává horkým tématem do nejbližších let.

Spojené státy jsou v tomto směru průkopníkem. V Texasu povolili nošení zbraní učitelům, jinde by rodiče chtěli svěřit zbraň i studentům. Narozdíl od Spojených států, kde se odehrává největší počet střelb ve školách, ale Evropa zatím k povolení zbraní za katedrou nepřistoupila.

Mohlo by se zdát, že v České republice se tento problém téměř nemusí řešit, výzkumy na toto téma to však zcela nepotvrzují. I když podle výzkumu z roku 2008, který zpracoval Ústav pro informace ve vzdělávání, čtyři pětiny škol uvedly, že u nich v posledních třech letech nedošlo k výskytu sečných nebo bodných zbraní, stále zůstává více jak 20 procent škol, kde byly zbraně mezi studenty nalezeny.

Oproti roku 2004 podíl škol s výskytem zbraní mírně narostl. Častěji se vyskytují zbraně ve velkých školách a ve větších městech. Výskyt střelných zbraní je na českých školách zatím naprosto ojedinělý.

Jiné nebezpečné předměty, jako jsou takzvané boxery, řetězy a létající hvězdy, se objevují ve školách častěji než bodné a sečné zbraně.⁸

Tragické případy se v českých školách objevují vzácně, před čtyřmi lety ale ve Svitavách 16letý žák ubodal při hodině učitele. Ministerstvo školství vzrůstající čísla sleduje, ale zatím je v klidu. Podle náměstka ministra školství průzkumy ukazují, že jde o ojedinělé případy. Žádná systémová opatření proto ministerstvo nechystá.

Cílem empirické části této diplomové práce je porovnat výskyt a formy šikany mezi studenty v 8., 9. třídě 2. stupně ZŠ a tercie a kvarty 8letých gymnázií. Zároveň se pokouší nastínit porovnání poměrů na školách v ČR a SR. Autorka si je vědoma, že se jedná o studii pilotní a porovnává metropoli ČR s poměry menšího slovenského města Brezna. Navzdory tomu si myslí, že výsledky této studie mohou poukázat na to, že šikana není jenom záležitostí neosobního prostředí velkých měst.

---

⁸ www.uiv.cz

2 EMPIRICKÁ ČÁST PRÁCE

2.1 Hypotézy

2.1.1 Hypotéza č. 1

Na základě prostudované literatury a empirických zkušeností se autorka domnívá, že výskyt šikany se bude významně lišit mezi studenty škol v Praze a na malém slovenském městě ve smyslu vyššího výskytu šikany v Praze.

2.1.2 Hypotéza č. 2

Autorka se také domnívá, že výskyt šikany na 8letém gymnáziu bude vyšší než na základních školách z důvodu potlačené přirozené selekce mezi žáky 8letých gymnázií.

2.1.3 Hypotéza č. 3

Výskyt zbraní ve školách v Praze a v Brezně se bude také lišit v neprospěch pražských škol, neboť anonymita velkého města umožňuje studentům snazší přístup ke zbraním.

2.2 Metodika

Studie je koncipována jako deskriptivní studie. Pro tento účel byl vypracován anonymní dotazník, který obsahuje 13 otázek. Prvních 7 otázek se dotýká problematiky šikanování na základních školách, žáci mají na výběr z několika možných odpovědí. 8.- 12. otázka dotazníku se zabývá výskytem zbraní ve školách, studenti jsou dotazováni, zda někdy zbraně do školy přinesli, zda jí i použili, pokud ano, za jakých okolností a jaká zbraň to byla. V poslední otázce mají studenti uvést, zda se ve své škole cítí bezpečně.

Pro tuto studii byly vybrány 3 školy, jedna ZŠ a 8leté gymnázium na slovenském okresním městě a jedna ZŠ na sídlišti v Praze.

Slovenské školy byly osloveny v září 2008, na ZŠ Podbrezová se na studii podílela Mgr. Katarína Konkolovská, pověřena pí. ředitelkou. Na Gymnáziu Jána Chalupku v Brezně spolupracovala autorka se zástupkyní ředitele školy- Mgr. Janka Ponická, která následně oslovila třídní učitele jednotlivých tříd (kvarty a kvinty).

ZŠ Tupolevova v Praze byla oslovena v září 2008. S autorkou spolupracoval ředitel školy, Mgr. Daniel Vysloužil, který byl zároveň i třídním učitelem dotazovaných tříd. Všem

studentům byla autorka studie v úvodu představena, bylo jim zdůraznilo, že studie je anonymní a bude sloužit pro účely vypracování diplomové práce a následně jim bylo vysvětleno, jak dotazník vyplnit.

Po vyplnění všech dotazníků z obou škol následovalo jejich matematicko – statistické zpracování. Výsledky jsou uvedeny slovně v kapitole Hodnocení a graficky v tabulkách a grafech v kapitole Přílohy.

2.3 Charakteristika souboru

Na Slovensku byl výzkum proveden mezi studenty 8. a 9. třídy ZŠ Podbrezová (okres Brezno) a studenty kvarty a kvinty Gymnázia Jána Chalupku, Brezno. V Praze byl proveden mezi studenty 8. a 9. třídy ZŠ Tupolevova, Dobratická 525, Praha 9 – Letňany. Studenty 8letých gymnázií v Praze bohužel nemohla autorka oslovit. Autorka telefonicky i elektronicky oslovila ředitele a ředitelky 17 pražských 8letých gymnázií s prosbou o zapojení se do studie k diplomové práci, ale odpovědělo jediné gymnázium a to zamítavě, s odůvodněním, že na jejich škole se zatím zbraně nevyskytli a po poradě s psychologkou se domnívají, že by podobný dotazník mohl být pro studenty inspirací pro nošení zbraní do školy.

Brezno je slovenské okresní město, leží uprostřed Slovenska, v Banskobystrickém kraji v horní části regionu Horehronie. Má 66 tisíc obyvatel. Okres Brezno je známý zejména svým hutnickým průmyslem, který má tradici již od dob Marie Terezie, i v současnosti většina obyvatelstva pracuje v některé z velkých hutnických společností: Mostárne Brezno INDUSTRIA a.s., Železiarne Podbrezová a.s., Zlieváreň ZLH Hronec a.s.⁹ 8leté gymnázium Brezno má 175 žáků, z toho 85 chlapců a 90 děvčat.¹⁰

Obec Podbrezová leží v banskobystrickém kraji, v západní části okresu Brezno, nachází se 35 km od Banské Bystrice a 8 km západně od Brezna mezi pohořími Nízké Tatry a Slovenské rudohorie. Má necelých 4300 obyvatel. Většina obyvatelstva je zaměstnaná ve společnosti Železiarne Podbrezová, a.s.¹¹ ZŠ Podbrezová má 354 žáků, z toho 192 děvčat a 162 chlapců.¹²

Praha je hlavní a současně největší město České republiky, historická metropole Čech. Leží ve středu Čech na řece Vltavě, uvnitř Středočeského kraje, jehož je správním centrem. Je

---

⁹ www.brezno.sk

¹⁰ <http://gymbrezno.edupage.org>

¹¹ www.podbrezova.sk

¹² www.zspodbrezova.edu.sk

sídlem velké části státních institucí a množství dalších organizací a firem. Rozkládá se na území 496 čtverečních kilometrů a má 1 186 618 obyvatel.¹³ Základní škola Tupolevova má přes 400 žáků. Zřizovatelem školy je MČ Praha 18 Letňany.¹⁴

Celkem bylo studenty zpracováno 137 dotazníků, z toho 65 zpracovaných děvčaty a 72 chlapci. Rozdělení žáků podle navštěvované školy a pohlaví zobrazuje Tab.č.1.

TŘÍDA	CHLAPCI	DÍVKY	SPOLU
8., ZŠ PODBREZOVÁ	11 (44%)	14 (56%)	25
9., ZŠ PODBREZOVÁ	12 (67%)	6 (33%)	18
KVARTA, GYMNÁZIUM BREZNO	10 (48%)	11 (52%)	21
KVINTA, GYMNÁZIUM BREZNO	13 (46%)	15 (54%)	28
8., ZŠ TUPOLEVOVA, PRAHA	11 (55%)	9 (45%)	20
9., ZŠ TUPOLEVOVA, PRAHA	15 (60%)	10 (40%)	25
CELKOVÝ POČET	72 (53%)	65 (47%)	137

**Tab.č.1: Rozdělení zúčastněných žáků podle navštěvované třídy a pohlaví
(hodnoty= počet zúčastněných studentů)**

2.4 Výsledky

2.4.1 Vyhodnocení otázky č. 1

Na tuto otázku odpovědělo všech 137 studentů. Grafické rozdělení jejich odpovědí podle navštěvované školy uvádí Tab.č .2, Tab. č. 3, Tab. č. 4 a Graf č. 1, Graf č. 2, Graf č. 3. (viz Příloha č. 2).

Z odpovědí studentů vyplývá, že výskyt šikany mezi studenty ZŠ Podbrezová je významně vyšší než mezi studenty ZŠ Tupolevova.

¹³ www.praha.cz

¹⁴ www.tupolevka.cz

Jen 8 studentů z celkového počtu 25 studentů ZŠ Podbrezová uvedlo, že se s šikanou nesetkali nikdy (32%), 8 se jich se šikanou setkalo jednou (32%) a 8 studentů (32%) opakovaně. Jeden student dokonce uvedl, že se jedná v této škole o běžný jev (4%).

Naproti tomu 15 studentů (75%) 8. třídy ZŠ Tupolevova z celkového počtu 20 studentů se s šikanou nikdy nesetkalo, 4 (20%) se s ní setkali jednou a 1 (5%) opakovaně. Ani jeden nepovažuje šikanu za běžný jev (0%).

Mezi studenty 9. třídy ZŠ Podbrezová a studenty 9. třídy ZŠ Tupolevova jsou patrný významné rozdíly- studenti ZŠ Podbrezová se s šikanou setkali častěji.

Z celkového počtu 18 studentů 9. třídy ZŠ Podbrezová jen 3 uvedli, že se s šikanou nikdy nesetkali (17%). 5 se jich se šikanou setkalo jednou (28%) a 5 opakovaně (28%). Až 5 studentů (28%) se domnívá, že se jedná na jejich škole o běžný jev.

Z celkového počtu 25 studentů 9. třídy ZŠ Tupolevova se 15 studentů s šikanou nikdy nesetkalo (60%) , 7 (28%) se s ní setkalo jednou, 3 (12%) studenti opakovaně, ani jeden student nepovažuje šikanování na škole za běžný jev (0%).

Mezi studenty 8. a 9. třídy ZŠ Podbrezová a studenty kvarty a kvinty Gymnázia J. Chalupku, Brezno byli nalezeny významné rozdíly.

Studenti Gymnázia se ze šikanou častěji setkali opakovaně a proti studentům ZŠ Podbrezová ji častěji považují za běžný jev.

Z celkového počtu 43 studentů ZŠ Podbrezová se 11 se šikanou nikdy nesetkalo (26%), 13 (30%) se s ní setkalo jednou, 13 (30%) opakovaně a 6 (14%) jich dokonce považuje šikanu za běžný jev na jejich škole.

Z celkového počtu 49 studentů Gymnázia J. Chalupku, Brezno 8 (16%) se s šikanou nesetkalo nikdy, 13 (27%) jednou, 24 (49%) opakovaně a 4 (8%) jí považují za běžný jev na jejich škole.

2.4.2 Vyhodnocení otázky č. 2

Na tuto otázku odpovědělo všech 137 studentů. Jelikož mohli uvést více odpovědí, počet odpovědí převyšuje počet studentů vyplňujících dotazníky. Jejich odpovědi rozdělené podle navštěvované třídy a pohlaví v grafickém znázornění uvádí Tab. č. 5, Tab. č. 6, Tab. č. 7 a Graf č. 4, Graf č. 5, Graf č. 6. (viz Příloha č. 3).

Z celkového počtu 60 odpovědí studentů ZŠ Podbrezová 9 studentů (15%) se s šikanou nikdy nesetkalo, 29 (48%) se jí účastnilo jako přihlížející svědek, 8 (13%) se stalo

obětí, hlavním otočником byli 3 studenti (5%), pomocníkem útočníka 5 studentů (8%) a 6 studentů (10%) se označilo za pomocníka oběti.

Ze 48 studentů ZŠ Tupolevova se 30 (63%) se šikanou nikdy neseťkalo, přihlížejícím svědkem bylo 12 studentů (25%), 3 studenti (6%) byli obětí, nikdo (0%) nebyl iniciátorem útoku, pomocníkem útočníka byli 2 studenti (4%) a 1 student (2%) byl pomocníkem oběti.

Z celkového počtu 60 odpovědí studentů ZŠ Podbrezová se 9 (15%) se šikanou nikdy neseťkalo, 29 (48%) se jich šikany zúčastnilo v roli svědka, obětí bylo 8 (13%) studentů, 3 (5%) studenti byli iniciátorem útoku, pomocníkem útočníka bylo 5 (8%) a pomocníkem oběti 6 (10%) studentů.

Z celkového počtu 85 odpovědí studentů Gymnázia J. Chalupku, Brezno se jen 8 studentů se šikanou nikdy neseťkalo (9%), 27 (32%) jich přihlíželo jako svědek, obětí jich bylo 12 (14%), iniciátorem útoku jich bylo 9 (11%). Pomocníkem útočníka bylo 18 studentů (21%) a pomocníkem oběti 11 studentů (13%).

Se šikanou se nikdy neseťkalo 28 (29%) chlapců a 19 (20%) děvčat. Svědkem šikanování ve škole bylo 36 (38%) chlapců a 32 (34%) děvčat, obětí byly významně častěji dívky než chlapci: chlapci 4 (4%) a dívek 5 (16%), hlavním útočníkem bylo 7 (7%) chlapců a 5 (5%) dívek, pomocníkem útočníka bylo 14 (15%) chlapců a 11 (12%) dívek a pomocníkem oběti 7 (7%) chlapců a 11 (12%) dívek.

2.4.3 Vyhodnocení otázky č. 3

Na tuto otázku odpovědělo všech 137 studentů. Počet odpovědí studentů opět převyšuje celkový počet studentů vyplňujících dotazník. Grafické vyhodnocení jejich odpovědí uvádí Tab. č. 8 a Graf č. 7. (viz Příloha č. 4).

Z celkového počtu 51 odpovědí studentů ZŠ Podbrezová se jich 10 (20%) se šikanou nikdy neseťkalo, ve 22 případech (43 %) byl obětí chlapec a v 19 (37%) dívka.

Z celkového počtu 54 odpovědí studentů Gymnázia J. Chalupku, Brezno se 8 (15%) studentů se šikanou nikdy neseťkalo, ve 34 případech (63%) byl obětí chlapec a v 12 (22%) dívka.

Z celkového počtu 46 odpovědí studentů ZŠ Tupolevova se jich 48 (65%) se šikanou nikdy neseťkalo, ve 13 (28%) případech byl obětí šikany chlapec a ve 3 případech (7%) byla obětí dívka.

2.4.4 Vyhodnocení otázky č. 4

Na tuto otázku odpovědělo všech 137 studentů. Počet odpovědí je vyšší než počet studentů, protože každý student mohl uvést vícero druhů šikany, které zažil. Odpovědi jsou graficky znázorněny v Grafu č. 8 (viz Příloha č. 5). Pro přehlednější znázornění je v něm zastoupení jednotlivých forem vyjádřeno procentuálně. Tab. č. 9 (viz Příloha č. 5) uvádí rozdělení odpovědí podle škol. Graf č. 9 (viz Příloha č. 5) uvádí procentuální zastoupení forem šikany mezi studenty jednotlivých škol.

20% ze všech studentů se ze šikanou nikdy neseťkalo, v **17%** spolužáci spolužáka ignorovali, **6%** spolužáků obět' zastrašovalo, vyhrožovalo mu ublížením na zdraví, **19%** uráželo jeho oblečení, vzhled atd., v **11%** spolužáka opakovaně fyzicky napadli, ve **12%** ničili jeho majetek, ve **2%** mu bránili v odchodu z třídy, ve **3%** na něj měli sexuální narážky, nebo jej dokonce znásilnili a **10%** obětí bylo šikanováno jinou formou.

Z celkového počtu 89 odpovědí studentů ZŠ Podbrezová se 9 studentů (**10%**) se šikanou nikdy neseťkalo, v 16 (**18%**) případech spolužáci obět' vyřadili z kolektivu, v 11 (**12%**) případech jej zastrašovali, 20 studentů (**22%**) agresori uráželi, 8 studentů (**9%**) opakovaně fyzicky napadli, 13 studentům (**15%**) ničili jeho majetek, 2 studenti (**2%**) byli omezováni v odchodech ze třídy nebo poutaní, 2 studenti (**2%**) byli sexuálně obtěžováni. 8 studentů (**9%**) bylo šikanováno jinak.

Z celkového počtu 99 odpovědí studentů Gymnázia J. Chalupku, Brezno 8 studentů (**8%**) se ze šikanou neseťkalo, 19 (**19%**) bylo vyřazeno z kolektivu, 4 (**4%**) byli zastrašováni, 18 (**18%**) čelilo urážkám, 12 (**12%**) bylo opakovaně fyzicky napadeno, 14 z nich (**14%**) byl ničen jejich majetek, 4 (**4%**) studenti nemohli svobodně odejít ze třídy, 5 (**5%**) bylo sexuálně obtěžováno a 15 (**15%**) jich bylo šikanováno jinak.

Z celkového počtu 54 odpovědí studentů ZŠ Tupolevova se jich 30 (**56%**) se šikanou nikdy neseťkalo, 7 (**13%**) studentů bylo vyřazeno z kolektivu, žádného (**0%**) spolužáka nezastrašovali, 9 (**17%**) spolužáků agresori uráželi, 6 (**11%**) bylo opakovaně fyzicky napadeno, jednomu (**2%**) byl ničen jeho majetek, žádný nebyl sexuálně obtěžován (**0%**) a 1 (**2%**) byl šikanován jinak.

2.4.5 Vyhodnocení otázky č. 5

Na tuto otázku odpovědělo všech 137 studentů. Odpovědi studentů rozdělené podle navštěvované školy a podle pohlaví znázorňuje graficky Tab. č. 10, Tab. č. 11 a Graf č. 10, Graf č. 11 (viz Příloha č. 6).

Z celkového počtu 65 odpovědí studentů ZŠ Podbrezová 7 (**11%**) studentů by na šikanu nereagovalo, byli by rádi, že se to netýká jich, 9 (**14%**) by nereagovalo, protože se jich to netýká, tak jim je to jedno, 4 (**6%**) by nereagovali, protože je soupeř silnější, 8 (**12%**) by se spolužáka zastalo kdyby o to požádal, 18 (**28%**) by se jich spolužáka zastalo v každém případě, 8 (**12%**) by utíkalo pro pomoc dospělého, 4 (**6%**) by se přidali k útočníkům, kdyby se jednalo o neoblíbeného spolužáka, 5 (**8%**) by to oznámilo později doma, 2 (**3%**) se neumí rozhodnout.

Z celkového počtu 75 odpovědí studentů Gymnázia J. Chalupku, Brezno by 6 (**8%**) studentů nereagovalo, protože by byli rádi, že neútočí na ně, 5 (**7%**) by nereagovalo, protože jim je to jedno, 2 (**3%**) by nereagovali z důvodu převahy soupeře, 5 (**7%**) by se spolužáka zastalo kdyby je to spolužák požádal, 24 (**32%**) by se spolužáka zastalo v každém případě, 6 (**8%**) by utíkali pro pomoc dospělého, 6 (**8%**) by se přidalo k útočníkům, kdyby se jednalo o neoblíbeného spolužáka, 3 (**4%**) by to oznámili později doma, 18 (**24%**) se neumí rozhodnout, jak by se zachovalo.

Z celkového počtu 60 odpovědí studentů ZŠ Tupolevova by 2 (**3%**) nereagovali, protože by byli rádi, že neútočí na ně, 3 (**5%**) by nereagovali, protože by jim to bylo jedno, 2 (**3%**) by nereagovali kvůli převaze soupeře, 12 (**20%**) by se spolužáka zastalo, kdyby je o to požádal, 22 (**37%**) by se ho zastalo v každém případě, 12 (**20%**) by utíkalo pro pomoc dospělého, 1 (**2%**) by se přidalo k útočníkům, kdyby se jednalo o neoblíbeného spolužáka, 4 (**7%**) by to později oznámili doma a 2 (**3%**) se neumí rozhodnout.

Z celkového počtu 106 odpovědí chlapců by 7 (**7%**) studentů nereagovalo, protože by byli rádi, že neútočí na ně, 14 (**13%**) by nereagovalo, protože by jim to bylo jedno, 5 (**5%**) by nereagovalo kvůli převaze soupeřů, 14 (**13%**) by se spolužáka zastalo, kdyby o to požádal, 32 (**30%**) by se ho zastalo v každém případě, 13 (**12%**) by utíkalo pro pomoc dospělého, 7 (**7%**) by se přidalo na stranu útočníků, kdyby se jednalo o neoblíbeného spolužáka, 4 (**4%**) by to později oznámili doma a 10 (**10%**) se neumí rozhodnout.

Z celkového počtu 94 odpovědí děvčat by 8 (**9%**) nereagovalo, protože by byly rády, že neútočí na ně, 3 (**3%**) by nereagovaly, protože by jim to bylo jedno, 3 (**3%**) by nereagovaly kvůli přesile soupeře, 11 (**12%**) by se zastalo spolužáka, kdyby o to požádal, 32

(34%) by se ho zastalo v každém případě, 13 (14%) by utíkalo pro pomoc dospělého, 4 (4%) by se přidaly na stranu agresorů, kdyby se jednalo o neoblíbeného spolužáka, 8 (9%) by to později oznámilo doma a 12 (13%) se neumí rozhodnout, jak by zareagovaly.

2.4.6 Vyhodnocení otázky č. 6

Na tuto otázku odpovědělo všech 137 studentů. Jejich odpovědi rozdělené podle navštěvované školy a podle pohlaví znázorňuje graficky Tab. č. 12, Tab. č. 13 a Graf č. 12, Graf č. 13 (viz Příloha č.7).

Z celkového počtu 66 odpovědí studentů ZŠ Podbrezová by 3 (5%) nereagovali nijak, protože by byli v šoku, 20 (30%) by začalo trénovat svou „kondičku“ a pak jim to vrátilo, 10 (15%) by se snažilo zjistit, proč jej nemají rádi a snažilo by se to změnit, 14 (21%) by vyhledalo pomoc spolužáka nebo kamaráda, 7 (11%) by vyhledalo pomoc učitele, 11 (17%) by vyhledalo pomoc u rodičů, žádný by nevyhledal pomoc u někoho jiného (0%) a 1 (2%) se neumí rozhodnout.

Z celkového počtu 64 odpovědí studentů Gymnázia J. Chalupku, Brezno by 3 (5%) nereagovali, protože by byli v šoku, 14 (22%) by začalo trénovat svou „kondičku“ a pak by jim to vrátilo, 7 (11%) by se snažilo zjistit, proč jej spolužáci nemají rádi a snažilo by se to změnit, 16 (25%) by vyhledalo pomoc spolužáka, 5 (8%) by vyhledalo pomoc učitelky, 13 (20%) by vyhledalo pomoc u rodičů, 2 (3%) u někoho jiného a 4 (6%) se neumí rozhodnout.

Z celkového počtu 77 odpovědí studentů ZŠ Tupolevova by 3 (4%) nereagovali, protože by byli v šoku, 12 (16%) by začalo trénovat svojí „kondičku“ a snažili by se jim to vrátit, 11 (14%) by se snažilo zjistit, proč jej spolužáci nemají rádi a snažili by se to změnit, 15 (19%) by vyhledalo pomoc spolužáka, 18 (23%) pomoc učitelky, 14 (18%) by vyhledalo pomoc u rodičů, 3 (4%) u někoho jiného a 1 (1%) se neumí rozhodnout.

Z celkového počtu 97 odpovědí chlapců by 2 (2%) nereagovali na šikanování nijak, protože by byli v šoku, 38 (39%) by začalo trénovat svojí „kondičku“ a pak by se pokusili jim to vrátit, 8 (8%) by se snažilo zjistit, proč je nemají spolužáci rádi a snažili by se to změnit. 19 (20%) by vyhledalo pomoc spolužáka nebo kamaráda. 12 (12%) by vyhledalo pomoc učitele, 11 (11%) by vyhledalo pomoc rodičů, 3 (3%) by vyhledali pomoc někoho jiného a 4 (4%) se neumí rozhodnout.

Z celkového počtu 110 odpovědí děvčat by jich 7 (6%) nereagovalo protože by byly v šoku, 8 (7%) by začalo trénovat svojí „kondičku“ a pak jim to vrátilo, 20 (18%) by se snažilo zjistit, proč je spolužáci nemají rádi a snažily by se to změnit. 26 (24%) by jich

vyhledalo pomoc spolužáka, 18 (**16%**) by vyhledalo pomoc učitele, 27 (**25%**) by vyhledalo pomoc rodičů, 2 (**2%**) by vyhledaly pomoc někoho jiného a 2 (**2%**) se neumí rozhodnout.

2.4.7 Vyhodnocení otázky č. 7

Na tuto otázku odpověděli všichni studenti.¹⁵ Jejich odpovědi rozdělené podle navštěvované školy a podle pohlaví znázorňuje graficky Tab. č. 14, Tab. č. 15 a Graf č. 14, Graf č. 15 (viz Příloha č. 8).

Z celkového počtu 43 odpovědí studentů ZŠ Podbrezová je často hrubých 6 (**14%**), 7 (**16%**) někdy, 21 (**49%**) zřídka a 9 (**21%**) nikdy.

Z celkového počtu 51 odpovědí studentů Gymnázia J. Chalupku, Brezno 5 (**10%**) bývá ke spolužákům hrubých často, 12 (**24%**) někdy, 27 (**53%**) zřídka a 7 (**14%**) nikdy.

Z celkového počtu 45 odpovědí ZŠ Tupolevova bývá 1 (**2%**) ke spolužákům hrubý často, 7 (**16%**) někdy, 25 (**56%**) zřídka a 12 (**27%**) nikdy.

Z celkového počtu 73 odpovědí chlapců je často hrubých 10 (**14%**), někdy je hrubých 15 chlapců (**21%**), zřídka 36 (**49%**) a nikdy 12 (**16%**).

Z celkového počtu odpovědí děvčat jsou často hrubé 2 (**3%**), někdy 11 (**17%**), zřídka 37 (**56%**) a nikdy 16 (**24%**).

2.4.8 Vyhodnocení otázky č. 8

Na tuto otázku odpovědělo 136 studentů. Jejich odpovědi rozdělené podle navštěvované školy a podle pohlaví znázorňuje graficky Tab. č. 16, Tab. č. 17 a Graf č. 16, Graf č. 17 (viz Příloha č. 9).

Z celkového počtu 42 odpovědí studentů ZŠ Podbrezová 33 (**79%**) jich nikdy zbraň ve škole nemělo, 8 (**19%**) jí jednou přineslo, ale už se to neopakovalo, žádný (**0%**) jí nepřinesl opakovaně a 1 (**2%**) uvedl odpověď, že jí nosí běžně.

Z celkového počtu 49 odpovědí studentů Gymnázia J. Chalupku jich 38 (**78%**) nikdy zbraň do školy nepřineslo, 6 (**12%**) jí jednou přineslo, ale už se to neopakovalo, žádný (**0%**) jí nepřinesl opakovaně a 5 (**10%**) jí nosí běžně.

---

¹⁵ 2 studenti zakroužkovali 2 odpovědi (možnosti se totiž překrývali: často/někdy a někdy/zřídka)

Z celkového počtu 45 odpovědí studentů ZŠ Tupolevova jich 42 (93%) do školy nikdy nepřineslo žádnou zbraň, 2 (4%) jí přinesli jednou, žádný (0%) opakovaně a 1 (2%) jí nosí pravidelně.¹⁶

Z celkového počtu 71 odpovědí chlapců jich 58 (80%) nikdy zbraň do školy nepřineslo, 10 (14%) jich do školy zbraň přineslo jednou, žádný (0%) opakovaně a 3 (4%) jí nosí běžně.

Z celkového počtu 65 odpovědí děvčat jich 55 (85%) do školy nikdy žádnou zbraň nepřineslo, 6 (9%) jich zbraň přineslo jednou, žádná (0%) opakovaně a 4 (6%) jí nosí do školy běžně.

2.4.9 Vyhodnocení otázky č. 9

Na tuto otázku odpovědělo celkem 15 studentů ze všech škol, z toho 3 ze ZŠ Tupolevova (3 chlapci), 6 ze ZŠ Podbrezová (3 dívky, 3 chlapci) a 8 z 8letého Gymnázia J. Chalupku, Brezno (4 chlapci a 4 dívky). Jejich odpovědi znázorňuje graficky Tab.č. 18 a Graf č. 18, Graf č. 19 (viz Příloha č. 10).

Z celkového počtu 8 odpovědí chlapců přinesli do školy 3 (38%) pěstní boxer, 4 (50%) nože, jeden (13%) nůžky.

Z celkového počtu 11 odpovědí děvčat přineslo 5 (45%) nože, 2 (18%) zapalovač, 3 (27%) slzný sprej a jeden (9%) žiletku.

2.4.10 Vyhodnocení otázky č. 10

Na tuto otázku odpověděli všichni studenti. Jejich odpovědi rozdělené podle navštěvované školy a pohlaví graficky znázorňuje Tab. č. 19, Tab. č. 20 a Graf č. 20, Graf č. 21 (viz Příloha č. 11).

Z celkového počtu 45 odpovědí studentů ZŠ Podbrezová 2 (4%) by přinesli zbraň na obranu proti spolužákům, žádný (0%) na obranu proti učitelům, 2 (4%) na ochranu proti jiným lidem, 2 (4%) pro pobavení spolužáků. 2 (4%) by jí přinesli pro zastrašení spolužáků, 4 (9%) jen tak a 33 (73%) by jich nikdy do školy zbraň nepřineslo.

---

¹⁶ Pro správné zhodnocení této otázky je důležité hodnocení otázky č.9, protože se v dotaznících opakovaně vyskytly odpovědi „nosím zbraň do školy běžně“ ale v otázce 9 bylo uvedeno, že se jedná o nůžky. Bohužel někteří studenti nosí skutečně běžně do školy i zbraň, více viz Kap. 2.5.9.

Z celkového počtu 49 odpovědí studentů Gymnázia J. Chalupku, Brezno by 1 (2%) přinesl zbraň na ochranu proti spolužákům, 3 (6%) na ochranu proti učitelům, 1 (2%) na ochranu proti jiným lidem, žádný (0%, 0%) pro pobavení ani zastrašení spolužáků, 3 (6%) jen tak a 41 (84%) by jich nikdy do školy zbraň nepřineslo.

Z celkového počtu 46 odpovědí studentů ZŠ Tupolevova by 1 (2%) přinesl zbraň na obranu proti spolužákům, žádný (0%) na obranu proti učitelům, 3 (7%) pro ochranu proti jiným lidem, 3 (7%) pro pobavení spolužáků, 1 (2%) pro zastrašení spolužáků, 4 (9%) jen tak a 34 (74%) by jich nikdy zbraň nepřineslo.

Z celkového počtu 75 odpovědí chlapců by 3 (4%) přinesli zbraň na obranu proti spolužákům, 3 (4%) na obranu proti učitelům, 3 (4%) na obranu proti jiným lidem, 5 (7%) pro pobavení spolužáků, 3 (4%) pro zastrašení spolužáků, 4 (5%) jen tak a 54 (72%) by jich nikdy do školy zbraň nepřineslo.

Z celkového počtu 65 odpovědí děvčat 1 (2%) by přinesla zbraň na ochranu proti spolužákům, žádná (0%) na ochranu proti učitelům, 3 (5%) na ochranu proti jiným lidem, žádná (0%, 0%) pro pobavení ani zastrašení spolužáků, 7 (11%) jen tak a 54 (83%) by jich nikdy zbraň do školy nepřineslo.

2.4.11 Vyhodnocení otázky č. 11

Na tuto otázku odpovědělo všech 137 studentů. Jejich odpovědi rozdělené podle navštěvované školy a pohlaví znázorňuje graficky Tab. č. 21, Tab. č. 22 a Graf č. 22, Graf č. 23 (viz Příloha č. 12).

Z celkového počtu 43 odpovědí studentů ZŠ Podbrezová 3 (7%) použili zbraň ve škole jednou, 1 (2%) opakovaně, žádný (0%) běžně a 39 (91%) nikdy.

Z celkového počtu 49 odpovědí studentů Gymnázia J. Chalupku 3 (6%) použili zbraň ve škole jednou, žádný (0%) opakovaně, 1 (2%) často a 45 (92%) nikdy.

Z celkového počtu 45 odpovědí studentů ZŠ Tupolevova žádný (0%, 0%) nepoužil zbraň jednou ani opakovaně, 1 (2%) běžně a 44 (98%) jí nepoužilo nikdy.

Z celkového počtu 72 odpovědí chlapců žádný (0%) nepoužil zbraň ve škole jednou, 1 (1%) opakovaně, 2 (3%) běžně a 69 (95%) nikdy.

Z celkového počtu 65 odpovědí děvčat 6 (9%) použilo zbraň ve škole jednou, žádná (0%, 0%) opakovaně ani často a 59 (91%) jich nikdy zbraň ve škole nepoužilo.

2.4.12 Vyhodnocení otázky č. 12

Na tuto otázku odpovědělo jen 5 studentů, z toho jeden student ze ZŠ Tupolevova, Praha, 1 studentka ze ZŠ Podbrezová a 3 studentky z Gymnázia J. Chalupku, Brezno.

Jeden student ze ZŠ Tupolevova uvedl, že použil nůžky při stříhání papíru, což se samozřejmě za zbraň nedá považovat.

2 studentky Gymnázia J. Chalupku uvedly, že nosí do školy nůž a zapalovač pro účely pokusů na seminářích z biologie, ale 1 tato studentka nosí do školy běžně slzný sprej, který za pomůcku na pokusy považovat nelze a druhá studentka napsala, že do školy nosí „nože“, z čeho můžeme usuzovat, že jich je víc a tudíž je nebude nosit jen jako pomůcku do školy.

1 studentka ZŠ Podbrezová uvedla, že použila zbraň (blíže neurčenou), když chtěla spolužáky ze srandy postrašit a 1 studentka uvedla, že použila nůž, když jí někdo vyhrožoval.

2.4.13 Vyhodnocení otázky č. 13

Na tuto otázku odpovědělo všech 137 studentů. Jejich odpovědi rozdělené podle navštěvované školy a podle pohlaví znázorňuje graficky Tab.č. 23, Tab. č. 24 a Graf č. 24, Graf č. 25 (viz Příloha č. 13).

Z celkového počtu 43 odpovědí studentů ZŠ Podbrezová se jich 13 (**30%**) cítí ve škole určitě bezpečně, 19 (**44%**) spíše ano, 8 (**19%**) spíše ne a 3 (**7%**) určitě ne.

Z celkového počtu 49 odpovědí studentů Gymnázia J. Chalupku, Brezno se jich 13 (**27%**) cítí ve škole určitě bezpečně, 32 (**65%**) spíše ano, 0 (**0%**) spíše ne a 4 (**8%**) určitě ne.

Z celkového počtu 45 odpovědí studentů ZŠ Tupolevova se jich 29 (**64%**) cítí ve škole určitě bezpečně, 15 (**33%**) spíše ano, 1 (**2%**) spíše ne a žádný (**0%**) určitě ne.

Z celkového počtu 72 odpovědí chlapců se jich ve škole cítí určitě bezpečně 38 (**53%**), spíše bezpečně se cítí 28 (**39%**), spíše ne 3 (**4%**) a určitě ne 3 chlapci (**4%**).

Z celkového počtu 65 odpovědí děvčat se jich určitě bezpečně cítí 17 (**26%**), 38 (**58%**) spíše ano, 6 (**9%**) spíše ne a 4 (**6%**) určitě ne.

3 DISKUSE

Tato práce měla za úkol zmapovat situaci na základních školách a 8letých gymnáziích v České republice a Slovenské republice a zároveň porovnat poměry na školách na malém okresním slovenském městě a v Praze- hl. městě ČR.

Pro tyto účely byl vypracován anonymní dotazník s 13 otázkami, který vypracovalo dohromady 137 studentů, z toho 72 chlapců a 65 děvčat.

3.1 Ověření hypotéz

První hypotéza této práce se nepotvrdila.

Z výsledků studie totiž nevyplývá, že se studenti ZŠ v Praze setkali se šikanou častěji než studenti slovenských škol. Oproti očekávání se jen 26% studentů ZŠ Podbrezová a 16% studentů Gymnázia J. Chalupku v Brezně se šikanou nikdy neseťkalo, ostatní se s ní setkali buď jednou, častěji, opakovaně, nebo jde na jejich škole o běžný jev. Naproti tomu však na ZŠ Tupolevova se s šikanou nikdy neseťkalo až 67% studentů.

Tento významný rozdíl může být způsobený více aspekty:

- a) ZŠ Tupolevova, Praha je školou, která nabízí svým studentům široké spektrum mimoškolních aktivit sportovních, jazykových, zdravotnických, dramaticko-uměleckých atp. Tyto mimoškolní aktivity mohou snížit riziko výskytu šikany. Tato metoda prevence šikany se nazývá „nespecifická prevence“. Ta spočívá v tom, že vytvořením bohatého mimoškolního programu minimalizuje riziko sociálně – patologických jevů v kolektivu. („kdo si hraje, nezlobí“).¹⁷
- b) studenti, kteří se studie zúčastnili, měli za svého třídního učitele ředitele školy. Ten na autorku při návštěvě školy působil velice vyrovnaným dojmem, samozřejmě si je autorka vědoma toho, že se jedná o dojem čistě subjektivní. Každopádně nelze podcenit osobnost učitele při vyhodnocování četnosti šikany v dětském kolektivu.
- c) autorka se domnívá, že ZŠ Tupolevova, jakožto součást škol v hlavním městě se aktivněji účastní preventivních programů, často se pilotní studie preventivních programů organizují právě v krajských městech v okolí univerzit. Pod jejich záštitou totiž často preventivní programy probíhají. Tuto možnost autorka bohužel nemohla ověřit, protože s ní ředitel školy předčasně ukončil veškerou komunikaci.

---

¹⁷ Bendl, Stanislav: Prevence a řešení šikany ve škole, Praha: ISV nakladatelství, 2003 (str. 84)

Druhá hypotéza této diplomové práce se potvrdila.

Mezi výskytem šikany na ZŠ Podbrezová a Gymnáziem J. Chalupku, Brezno byli nalezeny významné rozdíly. Studenti gymnázia se s šikanou nikdy nesetkali jen v 16%, kdežto studenti ZŠ se s ní nikdy nesetkali v 26%. Dále se studenti gymnázia se šikanou častěji setkali opakovaně (49%), kdežto studenti ZŠ jenom v 30%. Tento výsledek však může být ovlivněn subjektivním vnímáním toho, zda je šikana považována za běžný jev, protože studenti ZŠ naopak uvedli častěji, že považují šikanu za běžný jev.

Častější výskyt šikany na výběrové škole typu 8letého gymnázia se vysvětluje tím, že na ZŠ vzniká přirozená hierarchie kolektivu selekcí na inteligentní a méně inteligentní žáky. Tím, že na 8letém gymnáziu je tato přirozená selekce potlačena výběrovým řízením, hledají studenti jiné aspekty, podle kterých vytvářejí vrstvení kolektivu a to dokonce intenzivněji než žáci ZŠ.

Pro zjištění příčiny toho, proč se studenti Gymnázia J. Chalupku v Brezně setkávají se šikanou častěji než studenti ZŠ Podbrezová, navrhuje autorka uskutečnit druhou etapu studie s dotazníkem, který by kladl důraz na prvky prevence na jejich škole, jestli mají dostatek zájmových kroužků, zda se jim jeví třídní učitel jako přirozená autorita, zda se s kolektivem v jejich třídě aktivně pracuje a hlavně, pokud se nějaká šikana v kolektivu v minulosti vyskytla, jak probíhalo šetření a řešení problému, neboť vícero autorů se shoduje v tom, že represe je určitou formou prevence.¹⁸

Třetí hypotéza této diplomové práce se nepotvrdila.

Některé odpovědi na dotazy, které se týkaly zbraní ve škole, autorku práce naprosto šokovaly. I když nejčastější odpovědí u studentů všech škol na Slovensku i v Praze byla: „nikdy jsem zbraň ve škole neměl/a“, je šokující, kolik studentů přineslo do školy zbraň.

Studenti ZŠ Tupolevova ji přinesli jednou ve 4%, studenti Gymnázia v Brezně v 12% a studenti ZŠ Podbrezová až v 19%. I když se jedná o malou studii, toto číslo není nezanedbatelné. Přitom se ve většině případů jednalo o zbraně typu slzní sprej, pěstní boxer a nože.

Co se týče důvodů pro nošení zbraně, nebyly nalezeny významné statistické rozdíly v odpovědích mezi studenty jednotlivých škol, šokující však bylo zjištění, že **6% studentů Gymnázia J. Chalupku v Brezně by přineslo do školy zbraň na ochranu proti učitelům.**

---

¹⁸ Bendl, Stanislav: Prevence a řešení šikany ve škole, Praha: ISV nakladatelství, 2003 (str. 65)

Tyto výsledky jednoznačně poukazují na to, že školy ZŠ Podbrezová a Gymnázium J. Chalupku nemají dostatečný preventivní program proti nošení zbraní do školy. Proto by autorka i v tomto případě navrhovala druhou etapu studie, která by se pokusila zjistit, zda studenti považují prevenci nošení zbraní do školy za efektivní prostředek k snížení výskytu zbraní ve školách, zda se domnívají, že na jejich škole by měli být instalovány bezpečnostní detekční pásy, atp.

V této otázce v ČR ani na Slovensku není mnoho zkušeností, protože situace v těchto zemích si zatím nevyžádala potřebu chránit studenty před útoky ozbrojených spolužáků jak je tomu ve státech Západní Evropy a USA. Tato situace však není trvalá a proto je nutné začít se tímto problémem aktivně zabývat.

ZÁVĚR

Tato diplomová práce byla zaměřená na zmapování výskytu šikany v 8., 9. třídě 2. stupně ZŠ a tercie a kvarty 8letých gymnázií. Zároveň se pokusila nastínit porovnání poměrů na školách v ČR a SR. Práce se okrajově dotýká i problematiky výskytu zbraní ve školách. Tento projev nepřiměřené agrese se totiž stále častěji vyskytuje i v českých školách.

Autorka si byla vědoma, že vzorek studentů účastnících se studie byl příliš malý na to, aby objektivně nastínil poměry na českých a slovenských školách. Přesto tato studie přinesla minimálně pro autorku překvapivé výsledky a potvrdila, že je neustále nutné rozšiřovat preventivní programy a předcházet tak šikanování mezi spolužáky ale i nošení zbraní do škol.

Donedávna byla tato problematika považována za dominantu západních zemí, ale bohužel správy z března 2009, kdy student gymnázia v Novém Bydžově pečlivě naplánoval bombový útok na svojí školu a spolužáky ukazuje, že situace se mění i v ČR a bude nutné proti zbraním ve školách zasáhnout.

Co se týká výsledků této práce, ukázalo se, že výskyt šikany je častější na školách na slovenském okresním městě než v Praze. Zároveň je častější mezi studenty výběrového gymnázia a „obyčejné“ ZŠ. Překvapivě výskyt zbraní ve školách v Praze není vyšší než výskyt zbraní na školách na malém slovenském městě.

Je určitě na místě zabývat se otázkou prevence šikany na našich školách. Je zřejmé, že se agresivita v naší společnosti nedá vymítit, je však nutné pokoušet se o její regulaci jak na individuální, tak rodinné a společenské úrovni.

Primární prevence spočívá v eliminaci rizik u skupin, kde k šikanování ještě nedošlo.

Důležité je zejména vytváření harmonického prostředí ve škole i v kolektivu třídy, informovanosti dětí, škol a rodičů a nacvičování metod ke zvládnání stresu ve škole bez toho, aby si její děti kompenzovali mezi sebou. Sekundární prevence se týká kolektivu, kde šikana propukla a snažíme se zabránit opakování situace.

Na individuální úrovni je vhodné eliminovat rizikové faktory u dětí se sklonem k šikanování, nebo u dětí, které bývají obětí šikany. K jejich odlišení slouží např. sociometrické studie v kolektivech. Dále poslouží nácviky asertivity, metody k zvládnání stresu.

Na úrovni školy je nejdůležitější poutavý školní program, dozor učitelů v průběhu přestávek, osvěta (informování studentů o možnostech boje proti šikaně, vynikajícím způsobem se autorce jeví program žakovských smluv, kdy studenti sami mezi sebou

podepisují „Úmluvu proti šikaně“, podpora kooperace mezi studenty v různých hrách, výletech, skupinových domácích úkolech. Nesmírně důležitá je spolupráce školy s rodinou, buď v rámci primární nebo sekundární prevence.

Na společenské úrovni se klade důraz na spolupráci škol a institucí státních i nestátních, které se problematikou šikany dlouhodobě zabývají. Z organizací vládních se jedná zejména o Policii ČR, Ministerstvo školství a jemu podřízené instituce, domovy mládeže, školy a školní družiny, střediska pro volný čas, pedagogicko- psychologické poradny a zařízení pro výkon ústavní výchovy a ochranné výchovy. Z nevládních organizací jsou nápomocné Linka bezpečí, Prev- centrum (organizace studentů VŠ, kteří organizují pro studenty besídky, dramaticko- umělecké práce, atd.), Bílý kruh bezpečí (prevence proti kriminalitě), atd.

SOUHRN

Tato práce se zabývá šikanou a výskytem zbraní mezi studenty. V úvodní teoretické části shrnuje nejnovější poznatky z této oblasti, popisuje vývoj šikany, faktory, které jsou nezbytné pro její vznik, důsledky pro oběti i šikanující a problematiku zbraní ve školách.

V empirické části mapuje šikanu na základních školách a 8letých gymnáziích s porovnáním mezi školami v Praze a na malém slovenském městě. Celkem bylo studenty zpracováno 137 dotazníků, z toho 65 zpracovaných děvčaty a 72 chlapci.

Z výsledků studie vyplývá, že výskyt šikany je častější na malém slovenském městě, významně se liší mezi studenty ZŠ a 8letých gymnázií. Zbraně častěji nosí do školy studenti slovenských škol, přičemž se jedná zejména o boxery, slzní spreje a nože.

SUMMARY

The main topic of this diploma thesis is bullying and weapon incidence amongst the students. Theoretical introduction includes the latest knowledges from this field, it describes progress of bullying, the elements necessary for the start, consequences for the victims and the bullies at all and defines new institution of „cyberbullying“ and the weapons problem at schools.

Practical part of this work is considering a problem of chicane at elementary schools and 8year high schools, with comparison of slovak district town and Prague. Altogether 137 questionnaires where processed, 65 by boys and 72 by girls.

The results adverts to higher incidence of bullying at small slovak town, with contrasts between elementary schools and high schools. The students from slovak schools brings weapons to school more frequently than students in Prague´s school, whereas the brass knuckles, lacrimatores and knives are the most frequent.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

1. BENDL, S. *Prevence a řešení šikany ve škole* Praha: ISV, 2003. ISBN 80-86642-08-9
2. KOLÁŘ, M. *Bolest šikanování* Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-513-X
3. KOLÁŘ, M. *Skrytý svět šikanování ve školách* Praha: Portál, 1997. ISBN 80-7178-123-1.
4. ŘÍČAN, P. *Agresivita a šikana mezi dětmi* Praha: Portál, 1995. ISBN 80-7178-049-9
5. POZDÍLEK, M. *Šikanování ve škole*, 3. lékařská fakulta, Univerzita Karlova, Praha (diplomová práce)

INTERNETOVÉ ZDROJE:

- www.brezno.sk
- <http://gymbrezno.edupage.org>
- www.idnes.cz
- www.msmt.cz
- www.novinky.cz
- www.podbrezova.sk
- www.praha.cz
- www.prevenciasikanovania.sk
- www.sikana.org
- www.stopbullying.com
- www.tupolevka.cz
- www.uiv.cz
- www.zspodbrezova.edu.sk

SEZNAM TABULEK A GRAFŮ

TABULKY:

- Tab.č.1:** Rozdělení zúčastněných žáků podle navštěvované třídy a pohlaví
- Tab. č. 2:** Odpovědi studentů 8. třídy ZŠ Podbrezová a ZŠ Tupolevova
- Tab. č. 3:** Tab. č. 3: Odpovědi studentů 9. třídy ZŠ Podbrezová a 9. třídy ZŠ Tupolevova
- Tab. č. 4:** Odpovědi studentů ZŠ Podbrezová a Gymnázia J. Chalupku, Brezno
- Tab. č. 5:** Odpovědi studentů ZŠ Podbrezová a ZŠ Tupolevova, Praha
- Tab. č. 6:** Odpovědi studentů ZŠ Podbrezová a Gymnázia J. Chalupku, Brezno
- Tab. č. 7:** Odpovědi studentů všech škol na otázku č. 2 rozdělené podle pohlaví
- Tab. č. 8:** Zastoupení pohlaví jako obětí šikany, rozdělení podle škol
- Tab. č. 9:** Zastoupení jednotlivých forem šikany mezi studenty jednotlivých škol
- Tab. č. 10:** Odpovědi studentů na otázku č. 10
- Tab.č. 11:** Reakce na útok spolužáka, rozdělení podle pohlaví
- Tab. č. 12:** Reakce studentů na situaci, kdyby se stali obětí šikany
- Tab. č. 13:** Reakce studentů na situaci, kdy by se stali obětí šikany rozdělené podle pohlaví
- Tab. č. 14:** Hrubé chování mezi studenty rozdělené podle navštěvované školy
- Tab. č. 15:** Hrubé chování mezi studenty rozdělené podle pohlaví
- Tab. č. 16:** Nošení zbraně do školy podle navštěvované školy
- Tab. č. 17:** Nošení zbraní do školy rozdělené podle pohlaví
- Tab. č. 18:** Druhy zbraní vyskytující se ve školách, rozdělení podle pohlaví
- Tab. č. 19:** Důvody pro nošení zbraně do školy rozdělené podle navštěvované školy
- Tab. č. 20:** Důvody pro nošení zbraně do školy, rozdělení podle pohlaví
- Tab. č. 21:** Používání zbraní ve škole, rozdělení podle škol
- Tab. č. 22:** Používání zbraní ve škole, rozdělení podle pohlaví
- Tab. č. 23:** Odpovědi na otázku č. 13 rozdělená podle navštěvované školy
- Tab. č. 24:** Odpovědi na otázku č. 13 rozdělené podle pohlaví

GRAFY:

- Graf č.1:** Porovnání odpovědí na otázku č. 1 mezi studenty 8. třídy ZŠ Podbrezová a studenty 8. třídy ZŠ Tupolevova, Praha
- Graf č. 2:** Porovnání odpovědí na otázku č. 1 mezi studenty 9. třídy ZŠ Podbrezová a 9. třídy ZŠ Tupolevova

- Graf č. 3:** Porovnání odpovědí na otázku č. 1 mezi studenty ZŠ Podbrezová a studenty Gymnázia J. Chalupku, Brezno
- Graf č. 4:** Porovnání odpovědí na otázku č. 2 mezi studenty ZŠ Podbrezová a ZŠ Tupolevova, Praha
- Graf č. 5:** Porovnání odpovědí na otázku č. 2 mezi studenty ZŠ Podbrezová a studenty Gymnázia J. Chalupku, Brezno
- Graf č. 6:** Porovnání odpovědí na otázku č. 2 mezi studenty všech škol podle pohlaví
- Graf č. 7:** Zastoupení jednotlivých pohlaví u obětí šikany podle škol
- Graf č. 8:** Procentuální zastoupení forem šikany mezi studenty všech škol
- Graf č. 9:** Zastoupení jednotlivých forem šikany mezi studenty jednotlivých škol
- Graf č. 10:** Reakce studentů na situaci, kdy by se stali náhodným svědkem útoku na svého spolužáka
- Graf č. 11:** Reakce na útok spolužáka podle pohlaví
- Graf č. 12:** Reakce studentů na situaci, kdyby se stali obětí šikany
- Graf č. 13:** Reakce studentů na situaci, kdy by se stali obětí šikany rozdělené podle pohlaví
- Graf č. 14:** Hrubé chování mezi studenty rozdělené podle navštěvované školy
- Graf č. 15:** Hrubé chování mezi studenty rozdělené podle pohlaví
- Graf č. 16:** Nošení zbraní do školy podle navštěvované školy
- Graf č. 17:** Nošení zbraní do školy rozdělené podle pohlaví
- Graf č. 18:** Druhy zbraní vyskytující se ve školách
- Graf č. 19:** Druhy zbraní vyskytující se ve školách, rozdělení podle pohlaví
- Graf č. 20:** Důvody pro nošení zbraně do školy, rozdělení podle škol
- Graf č. 21:** Důvody pro nošení zbraně do školy, rozdělení podle pohlaví
- Graf č. 22:** Používání zbraní ve škole, rozdělení podle škol
- Graf č. 23:** Používání zbraní ve škole, rozdělení podle pohlaví
- Graf č. 24:** Odpovědi na otázku č. 13 rozdělená podle navštěvované školy
- Graf č. 25:** Odpovědi na otázku č. 13 rozdělené podle pohlaví

SEZNAM PŘÍLOH

PŘÍLOHA Č. 1: DOTAZNÍK

PŘÍLOHA Č. 2: GRAFICKÉ VYHODNOCENÍ OTÁZKY Č.1

PŘÍLOHA Č. 3: GRAFICKÉ VYHODNOCENÍ OTÁZKY Č.2

PŘÍLOHA Č. 4: GRAFICKÉ VYHODNOCENÍ OTÁZKY Č.3

PŘÍLOHA Č. 5: GRAFICKÉ VYHODNOCENÍ OTÁZKY Č.4

PŘÍLOHA Č. 6: GRAFICKÉ VYHODNOCENÍ OTÁZKY Č.5

PŘÍLOHA Č. 7: GRAFICKÉ VYHODNOCENÍ OTÁZKY Č.6

PŘÍLOHA Č. 8: GRAFICKÉ VYHODNOCENÍ OTÁZKY Č.7

PŘÍLOHA Č. 9: GRAFICKÉ VYHODNOCENÍ OTÁZKY Č.8

PŘÍLOHA Č. 10: GRAFICKÉ VYHODNOCENÍ OTÁZKY Č.9

PŘÍLOHA Č. 11: GRAFICKÉ VYHODNOCENÍ OTÁZKY Č.10

PŘÍLOHA Č. 12: GRAFICKÉ VYHODNOCENÍ OTÁZKY Č.11

PŘÍLOHA Č. 13: GRAFICKÉ VYHODNOCENÍ OTÁZKY Č.13

f) Pomocník oběti

3. Pokud jsi se ze šikanou setkal/a, oběť byla kluk nebo holka?

a) Nikdy jsem se s ní nesetkal/a

b) Kluk

c) Holka

4. Pokud jsi se ze šikanou setkal/a, o jakou formu šlo?

a) Nikdy jsem se z šikanou nesetkal/a

b) Spolužáci spolužáka/spolužačku vyřadili z kolektivu, ignorovali ho/jí

c) Zastrášovali ho/jí, vyhrožovali mu ublížením na zdraví nebo smrtí

d) Uráželi jeho/její oblečení, vzhled, inteligenci, rodinu, vyznání, barvu pleti, původ, atd.

e) Opakovaně ho/jí fyzicky napadali

f) Ničili jeho/její majetek

g) Bránili mu/jí v odchodu ze třídy, ze školy, poutali ho/jí

h) Měli na něj/jí opakované sexuální narážky, příp. na něj/ní sexuálně fyzicky útočili (svlékali ho/jí, předváděli na něm/ní pohyby jako při pohlavním styku, nebo ho/jí sexuálně zneužili)

i) Jinak

5. Kdyby jsi se někdy stal/a náhodným svědkem útoku na svého spolužáka, jak by jsi se zachoval/a?

a) Nereagoval/a bych, jsem rád/a, že nikdo neútočí na mě

b) Nereagoval/a bych, mně se to netýká, tak mi je to jedno

c) Nereagoval/a bych, stejně je/jsou silnější

d) Zastal/a bych se spolužáka, pokud by mě o pomoc požádal

e) Zastal/a bych se spolužáka v každém případě

f) Utíkal/a bych pro pomoc dospělého

g) Přidal/a bych se k útočníkům, kdyby to nebyl můj oblíbený spolužák

h) Oznámil bych to později doma rodičům nebo jiné dospělé osobě

i) Neumím se rozhodnout

6. Kdyby jsi se někdy stal/a obětí šikany, jak by jsi se zachoval/a?

a) Asi nijak, byl/a bych v šoku a oni jsou v přesile

- b) Začal/a bych trénovat svou „fyzičku“ a pak jim to vrátit/a
- c) Snažil/a bych se zjistit, proč mě nemají spolužáci rádi a změnit to
- d) Vyhledal/a bych pomoc kamaráda/spolužáka
- e) Vyhledal/a bych pomoc učitele / učitelky
- f) Vyhledal/a bych pomoc rodičů
- g) Vyhledal/a bych pomoc u někoho jiného. U koho?
- h) Nevím, neumím se rozhodnout

7. Býváš někdy ke spolužákům hrubý/hrubá?

- a) Ano, často
- b) Ano, někdy
- c) Ano, ale jen zřídka
- d) Nikdy

8. Nosíš do školy nějakou zbraň? (střelná, sečná, bodná a pod...)

- a) Nikdy jsem žádnou zbraň ve škole neměl/a
- b) Jednou jsem zbraň do školy přinesl/a ale už se to neopakovalo
- c) Zbraň jsem do školy přinesl/a opakovaně
- d) Ano, zbraň do školy nosím běžně

9. Pokud jsi zbraň do školy přinesl/a, nebo nosíš, o jaký druh konkrétně se jedná/jednalo?

Pokus se být co nejkonkrétnější a pokud jich nosíš víc, napiš, prosím, všechny. Pokud jsi jí nepřinesl/a nebo nenesíš, pokračuj, prosím, na další otázku.

10. Pokud by jsi do školy přinesl/a zbraň, za jakým účelem?

- a) Na ochranu proti spolužákům
- b) Na ochranu proti učitelům
- c) Na ochranu proti jiným lidem. Proti komu?
- d) Pro pobavení spolužáků
- e) Pro zastrašení spolužáků
- f) Ani nevím, jen tak
- g) Nikdy bych jí nepřinesl/a

11. Použil/a jsi někdy nějaký druh zbraně ve škole?

- a) Ano, jednou
- b) Ano, opakovaně
- c) Ano, používám jí běžně
- d) Ne, nikdy

12. Pokud jsi někdy zbraň ve škole použil/a, jaká zbraň konkrétně to byla, za jakých okolností to bylo a jak to dopadlo? Pokud jsi zbraň nikdy nepoužil/a, pokračuj, prosím, na další otázku.

13. Cítíš se ve svojí škole bezpečně?

- a) Určitě ano
- b) Spíše ano
- c) Spíše ne
- d) Určitě ne

14. Pokud máš k tématu jakékoliv připomínky nebo nápady, budu ráda, když se na pár řádků rozepíšeš.

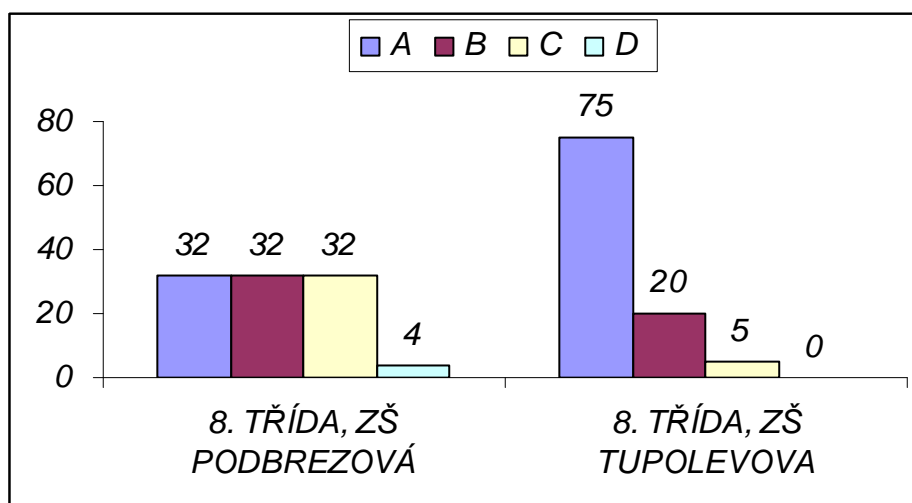
Toto je konec dotazníku.

Moc děkuji za jeho vyplnění a přeji Ti mnoho nejenom studijních úspěchů!

Příloha č. 2: Grafické vyhodnocení otázky č.1

	A	B	C	D	CELKEM
8. TŘÍDA, ZŠ PODBREZOVÁ	8	8	8	1	25
8. TŘÍDA, ZŠ TUPOLEVOVA	15	4	1	0	20

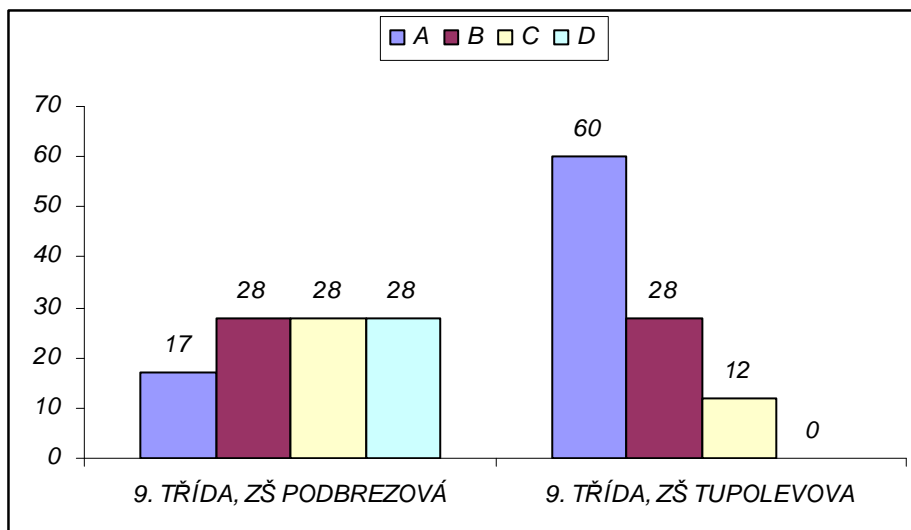
Tab. č. 2: Odpovědi studentů 8. třídy ZŠ Podbrezová a ZŠ Tupolevova
(hodnoty= počet odpovědí)

Graf č. 1: Porovnání odpovědí na otázku č. 1 mezi studenty 8. třídy ZŠ Podbrezová a studenty 8. třídy ZŠ Tupolevova, Praha (%)

	A	B	C	D	CELKEM
9. TŘÍDA, ZŠ PODBREZOVÁ	3	5	5	5	18
9. TŘÍDA, ZŠ TUPOLEVOVA	15	7	3	0	25

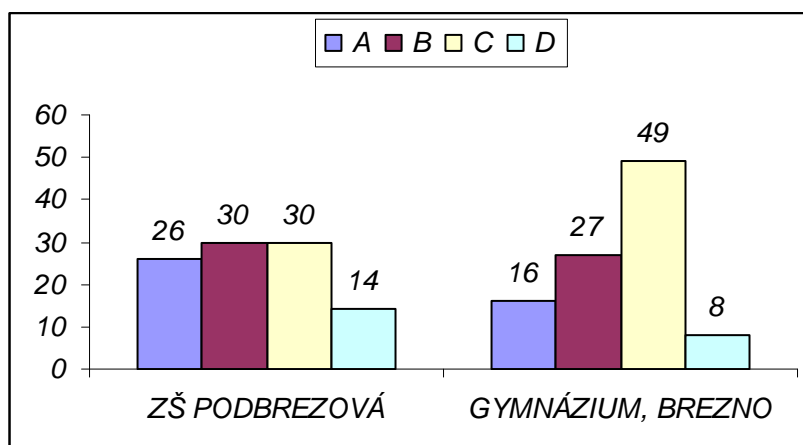
Tab. č. 3: Odpovědi studentů 9. třídy ZŠ Podbrezová a 9. třídy ZŠ Tupolevova
(hodnoty= počet odpovědí)

Graf č. 2: Porovnání odpovědí na otázku č. 1 mezi studenty 9. třídy ZŠ Podbrezová a 9. třídy ZŠ Tupolevova (hodnoty v %)

	A	B	C	D	CELKEM
ZŠ PODBREZOVÁ	11	13	13	6	43
GYMNÁZIUM, BREZNO	8	13	24	4	49

Tab. č. 4: Odpovědi studentů ZŠ Podbrezová a Gymnázia J. Chalupku, Brezno (hodnoty= počet odpovědí)

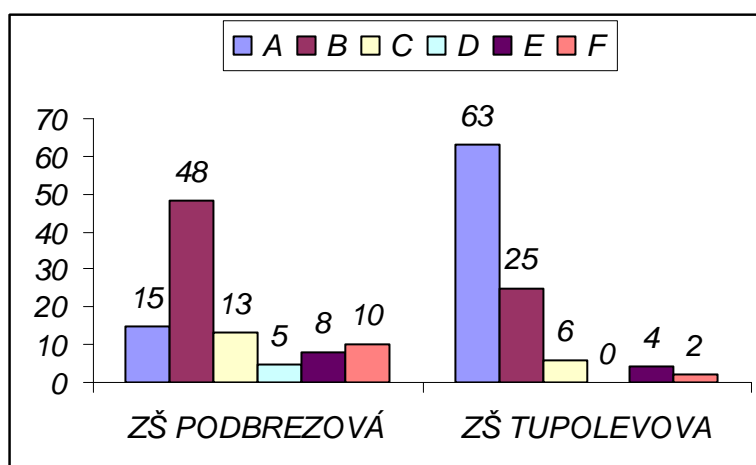

Graf č. 3: Porovnání odpovědí na otázku č. 1 mezi studenty ZŠ Podbrezová a studenty Gymnázia J. Chalupku, Brezno (%)

Příloha č.3: Grafické vyhodnocení otázky č.2:

	A	B	C	D	E	F	CELKEM
ZŠ PODBREZOVÁ	9	29	8	3	5	6	60
ZŠ TUPOLEVOVA	30	12	3	0	2	1	48

**Tab. č. 5: Odpovědi studentů ZŠ Podbrezová a ZŠ Tupolevova, Praha
(hodnoty= počty odpovědí)**

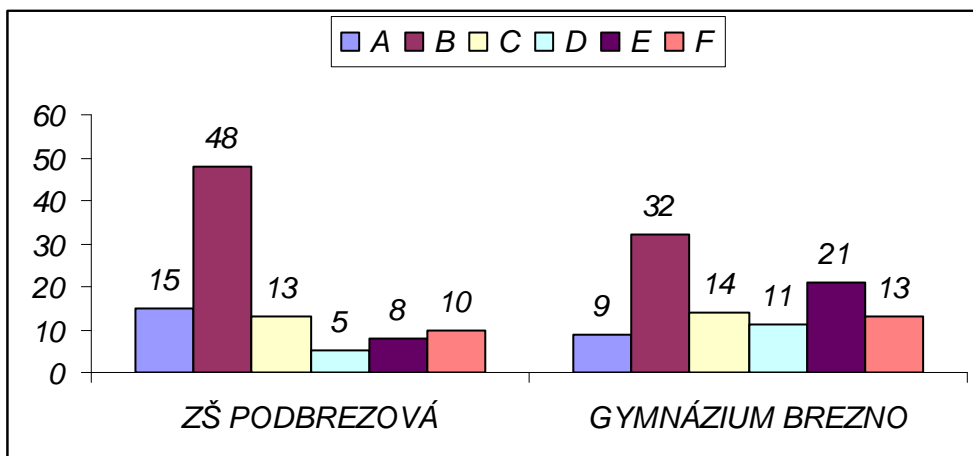

**Graf č. 4: Porovnání odpovědí na otázku č. 2 mezi studenty ZŠ Podbrezová a ZŠ
Tupolevova, Praha (%)**

	A	B	C	D	E	F	CELKEM
ZŠ PODBREZOVÁ	9	29	8	3	5	6	60
GYMNÁZIUM, BREZNO	8	27	12	9	18	11	85

**Tab. č. 6: Odpovědi studentů ZŠ Podbrezová a Gymnázia J. Chalupku, Brezno
(hodnoty= počet odpovědí)**

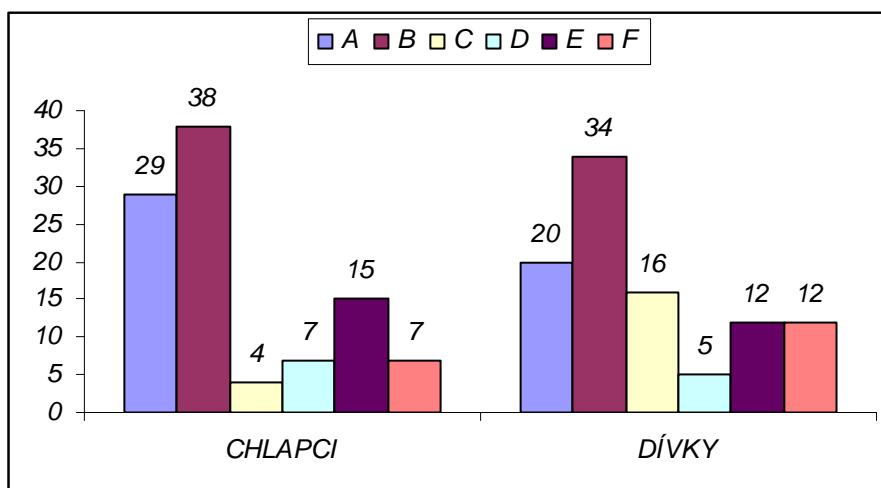

Graf č. 5: Porovnání odpovědí na otázku č. 2 mezi studenty ZŠ Podbrezová a studenty Gymnázia J. Chalupku, Brezno (hodnoty v %)

	A	B	C	D	E	F	CELKEM
CHLAPCI	28	36	4	7	14	7	96
DÍVKY	19	32	15	5	11	11	93

Tab. č. 7: Odpovědi studentů všech škol na otázku č. 2 rozdělené podle pohlaví (hodnoty= počet odpovědí)

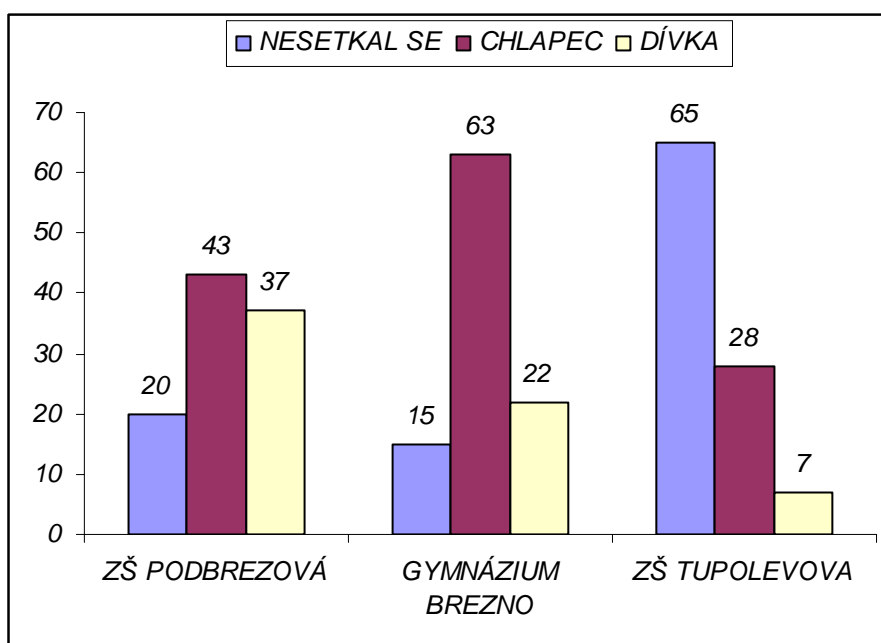

Graf č. 6: Porovnání odpovědí na otázku č. 2 mezi studenty všech škol podle pohlaví (%)

Příloha č.4: Grafické vyhodnocení otázky č. 3:

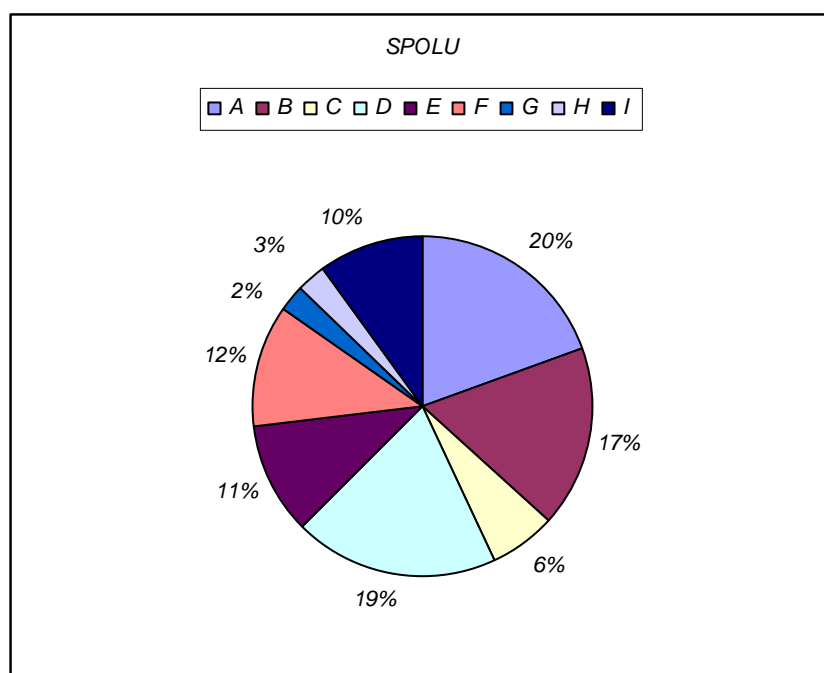
	NESETKAL SE	CHLAPEC	DÍVKA	CELKEM
ZŠ PODBREZOVÁ	10	22	19	51
GYMNÁZIUM, BREZNO	8	34	12	54
ZŠ TUPOLEVOVA	30	13	3	46
CELKEM	48	69	34	

**Tab. č. 8: Zastoupení pohlaví jako obětí šikany, rozdělení podle škol
(hodnoty= počet odpovědí)**

Graf č. 7: Zastoupení jednotlivých pohlaví u obětí šikany podle škol (%)

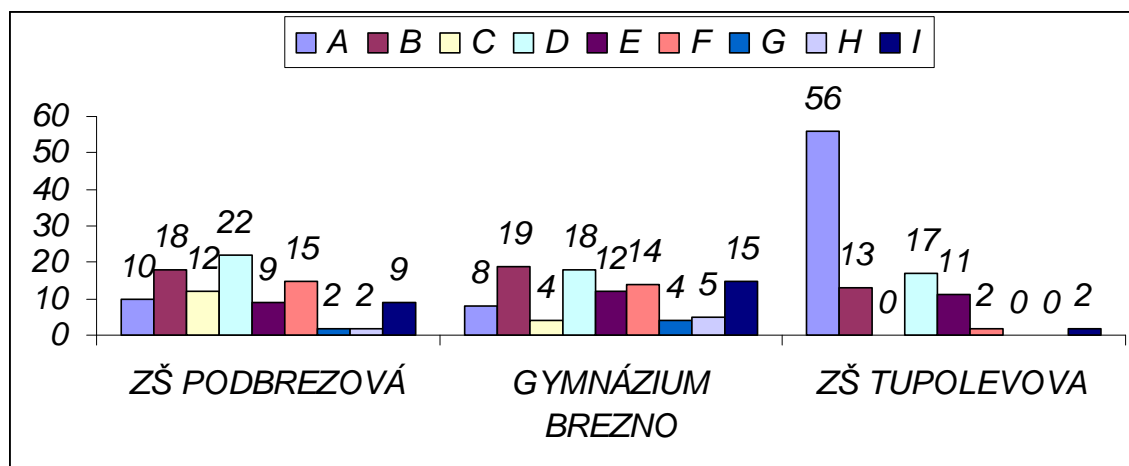
Příloha č.5: Grafické vyhodnocení otázky č.4:

Graf č. 8: Procentuální zastoupení forem šikany mezi studenty všech škol

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	CELKEM
ZŠ PODBREZOVÁ	9	16	11	20	8	13	2	2	8	89
GYMNÁZIUM BREZNO	8	19	4	18	12	14	4	5	15	99
ZŠ TUPOLEVOVA	30	7	0	9	6	1	0	0	1	54

**Tab. č. 9: Zastoupení jednotlivých forem šikany mezi studenty jednotlivých škol
(hodnoty= počty odpovědí)**

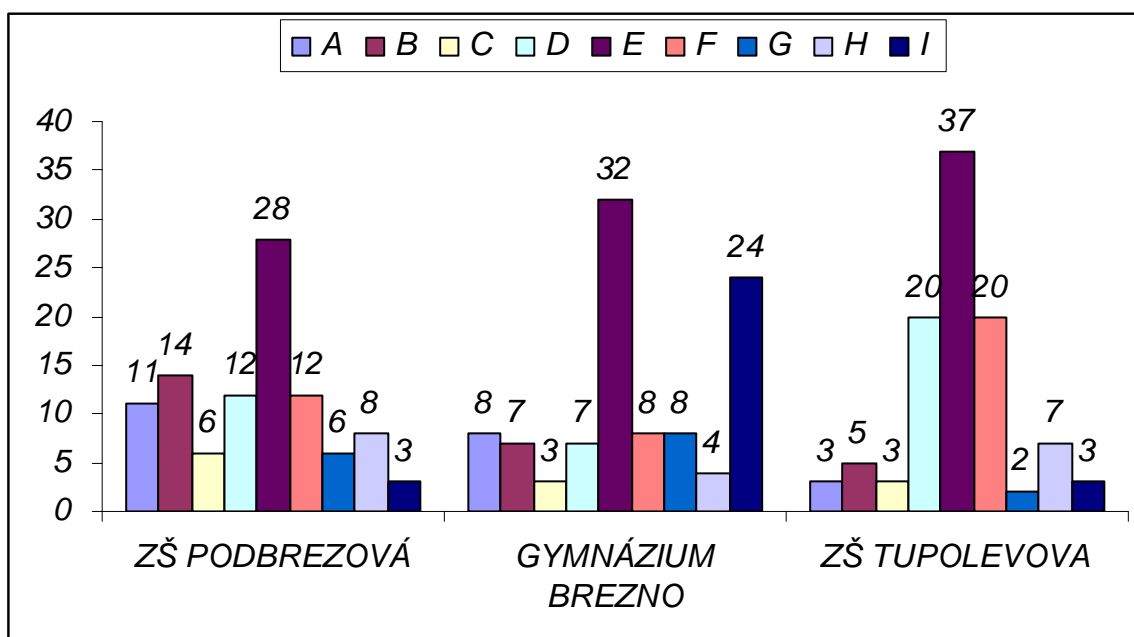

Graf č. 9: Zastoupení jednotlivých forem šikany mezi studenty jednotlivých škol (%)

Příloha č. 6: Grafické vyhodnocení otázky č. 5:

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	CELKEM
ZŠ PODBREZOVÁ	7	9	4	8	18	8	4	5	2	65
GYMNÁZIUM BREZNO	6	5	2	5	24	6	6	3	18	75
ZŠ TUPOLEVOVA	2	3	2	12	22	12	1	4	2	60

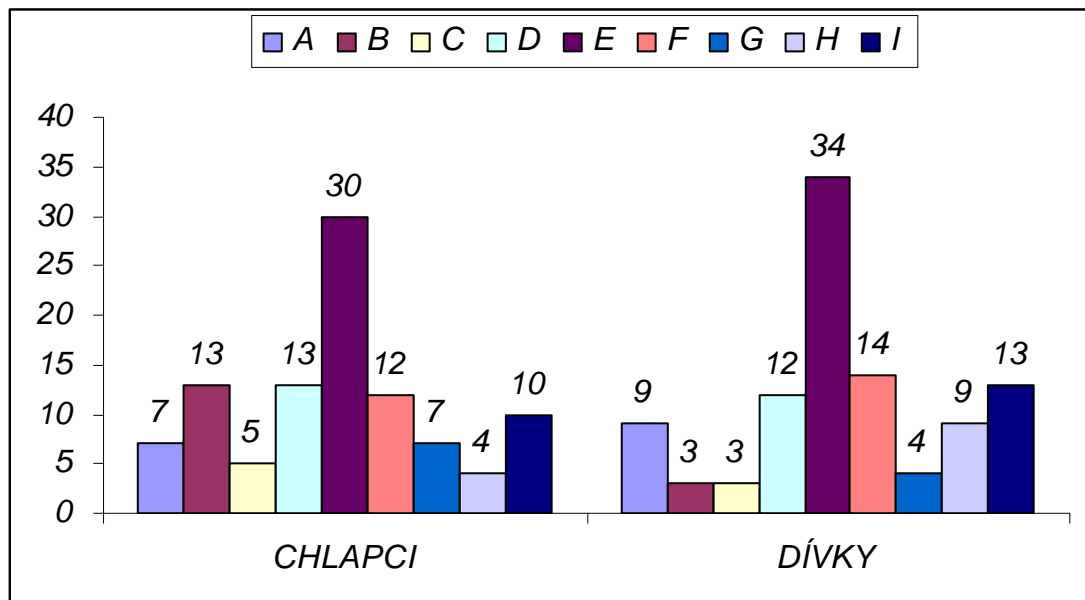
Tab. č. 10: Odpovědi studentů na otázku č. 5 (hodnoty= počty odpovědí)

Graf č. 10: Reakce studentů na situaci, kdy by se stali náhodným svědkem útoku na svého spolužáka (%)

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	CELKEM
CHLAPCI	7	14	5	14	32	13	7	4	10	106
DÍVKY	8	3	3	11	32	13	4	8	12	94

Tab.č. 11: Reakce na útok spolužáka, rozdělení podle pohlaví (hodnoty= počty odpovědí)

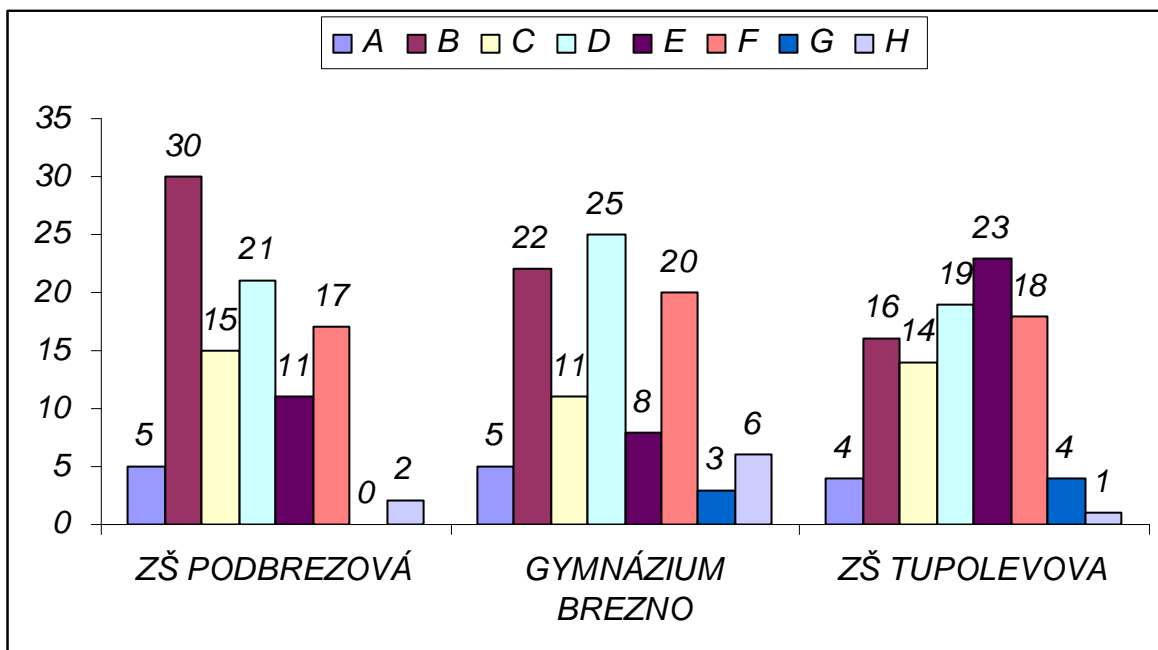

Graf č. 11: Reakce na útok spolužáka podle pohlaví (%)

Příloha č. 7: Grafické vyhodnocení otázky č. 6:

	A	B	C	D	E	F	G	H	CELKEM
ZŠ PODBREZOVÁ	3	20	10	14	7	11	0	1	66
GYMNÁZIUM BREZNO	3	14	7	16	5	13	2	4	64
ZŠ TUPOLEVOVA	3	12	11	15	18	14	3	1	77

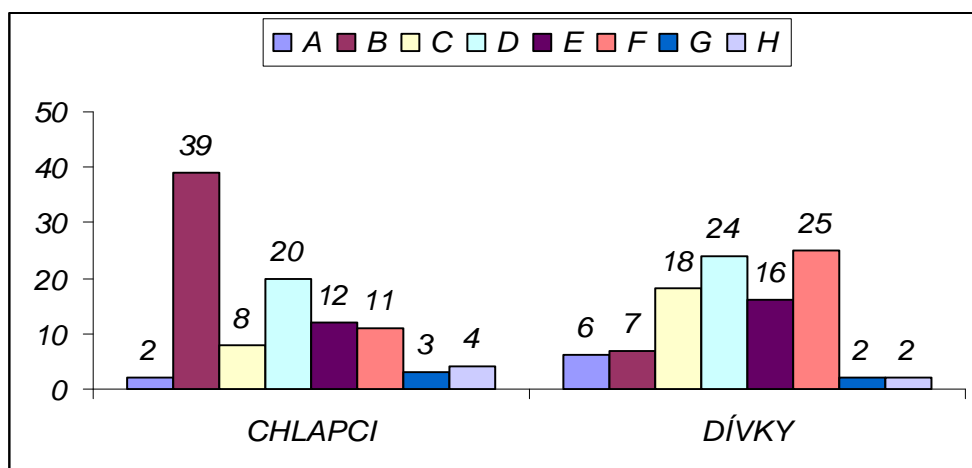
Tab. č. 12: Reakce studentů na situaci, kdyby se stali obětí šikany (hodnoty= počty odpovědí)

Graf č. 12: Reakce studentů na situaci, kdyby se stali obětí šikany (hodnoty v %)

	A	B	C	D	E	F	G	H	CELKEM
CHLAPCI	2	38	8	19	12	11	3	4	97
DÍVKY	7	8	20	26	18	27	2	2	110

Tab. č. 13: Reakce studentů na situaci, kdy by se stali obětí šikany rozdělené podle pohlaví (hodnoty= počet odpovědí)

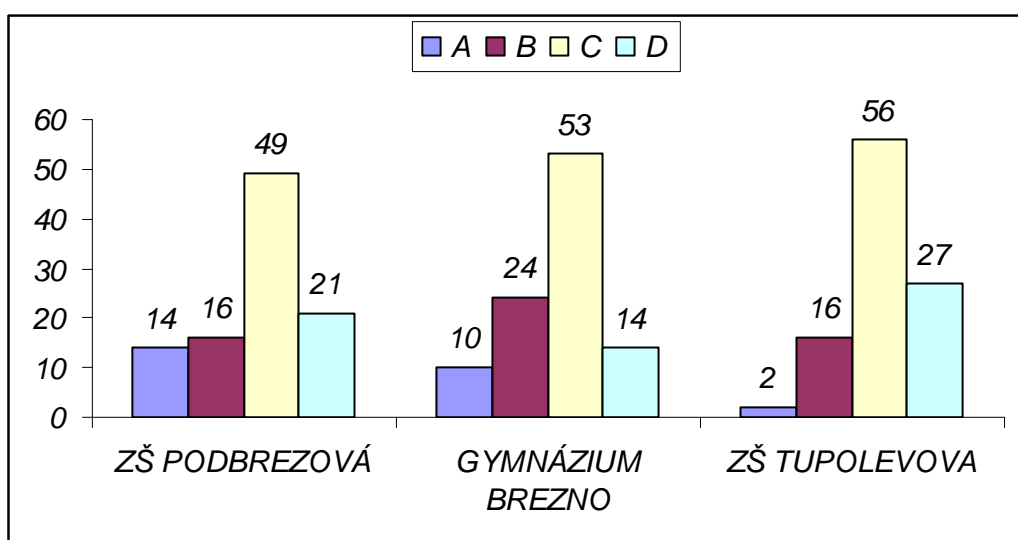

Graf č. 13: Reakce studentů na situaci, kdy by se stali obětí šikany rozdělené podle pohlaví (%)

Příloha č. 8: Grafické vyhodnocení otázky č. 7:

	A	B	C	D	CELKEM
ZŠ PODBREZOVÁ	6	7	21	9	43
GYMNÁZIUM BREZNO	5	12	27	7	51
ZŠ TUPOLEVOVA	1	7	25	12	45

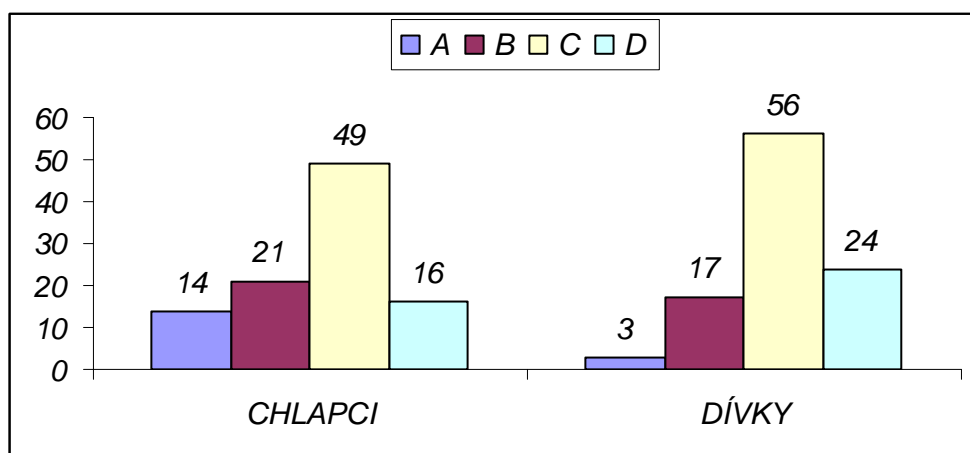
Tab. č. 14: Hrubé chování mezi studenty rozdělené podle navštěvované školy (hodnoty= počet odpovědí)

Graf č. 14: Hrubé chování mezi studenty rozdělené podle navštěvované školy (%)

	A	B	C	D	CELKEM
CHLAPCI	10	15	36	12	73
DÍVKY	2	11	37	16	66

Tab. č. 15: Hrubé chování mezi studenty rozdělené podle pohlaví (hodnoty= počty odpovědí)

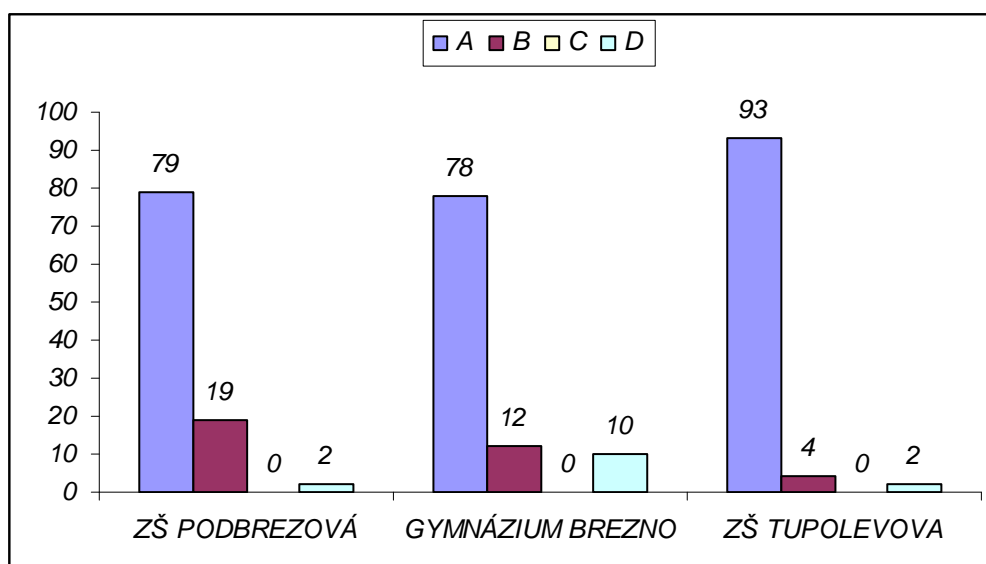

Graf č. 15: Hrubé chování mezi studenty rozdělené podle pohlaví (%)

Příloha č. 9: Grafické vyhodnocení otázky č. 8:

	A	B	C	D	CELKEM
ZŠ PODBREZOVÁ	33	8	0	1	42
GYMNÁZIUM BREZNO	38	6	0	5	49
ZŠ TUPOLEVOVA	42	2	0	1	45

Tab. č. 16: Nošení zbraně do školy podle navštěvované školy (hodnoty= počty odpovědí)

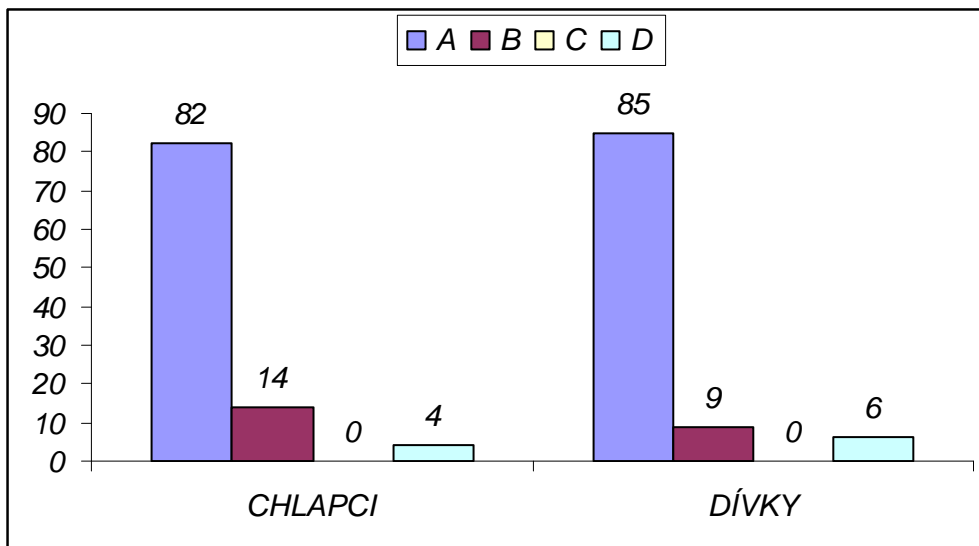

Graf č. 16: Nošení zbraní do školy podle navštěvované školy (%)

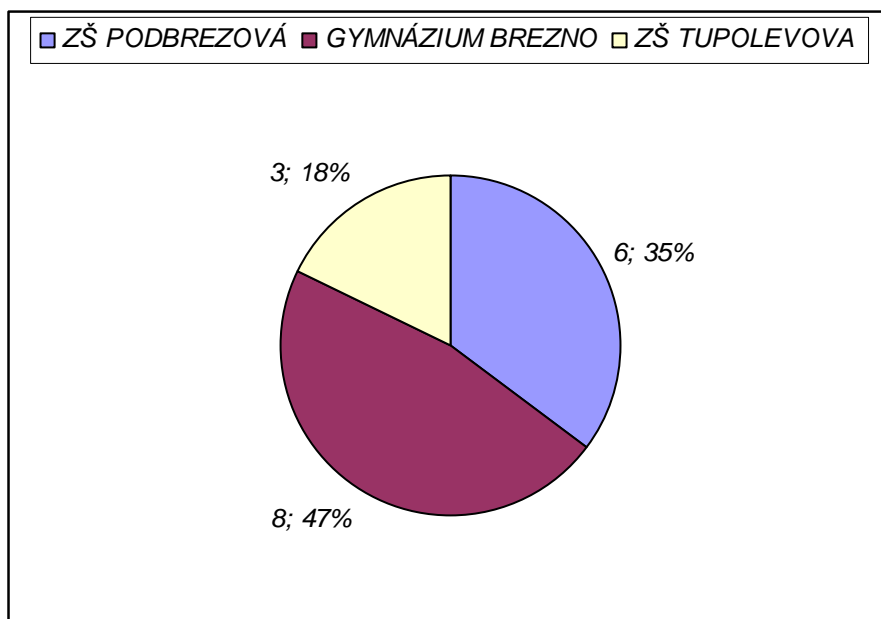
	A	B	C	D	CELKEM
CHLAPCI	58	10	0	3	71
DÍVKY	55	6	0	4	65

Tab. č. 17: Nošení zbraní do školy rozdělené podle pohlaví (hodnoty= počty odpovědí)

Graf č. 17: Nošení zbraní do školy rozdělené podle pohlaví (%)

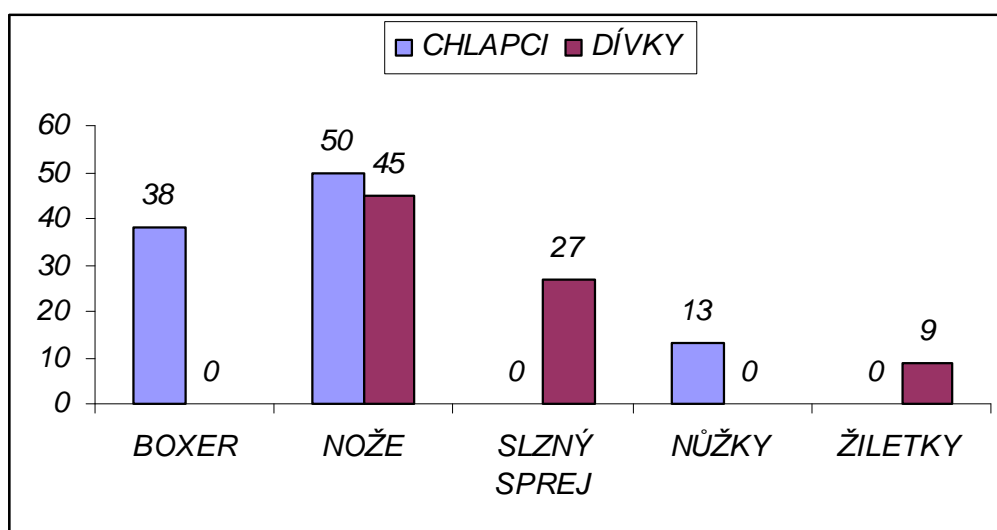
Příloha č. 10: Grafické vyhodnocení otázky č. 9:

Graf č. 18: Druhy zbraní vyskytující se ve školách (%)

	BOXER	NOŽE	ZAPALOVAČ	SLZNÝ SPREJ	NŮŽKY	ŽILETKY	CELKEM
CHLAPCI	3	4	0	0	1	0	8
DÍVKY	0	5	2	3	0	1	11

Tab. č. 18: Druhy zbraní vyskytující se ve školách, rozdělení podle pohlaví (hodnoty= počty odpovědí)

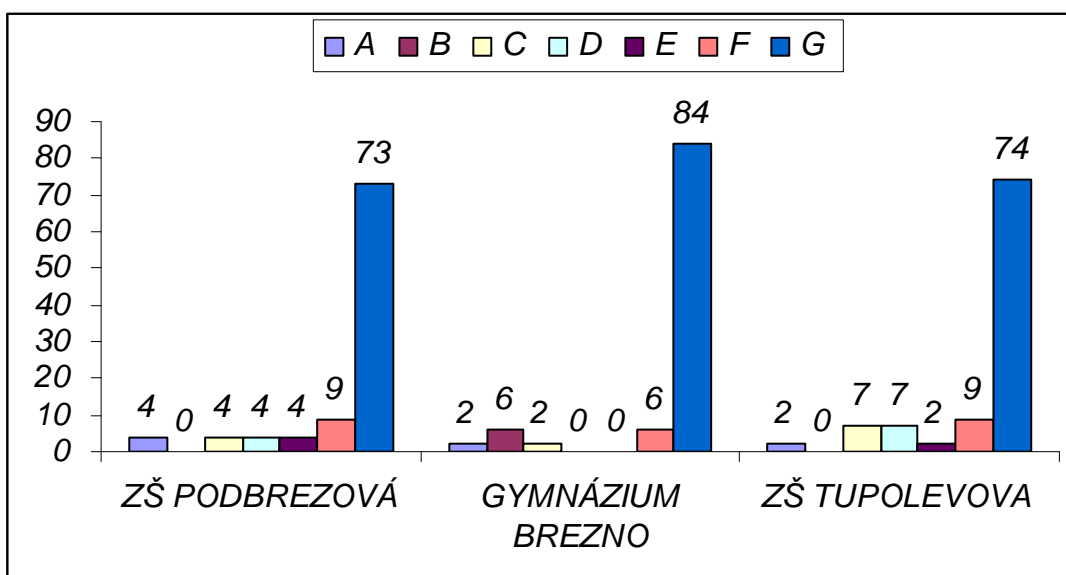

Graf č. 19: Druhy zbraní vyskytující se ve školách, rozdělení podle pohlaví (%)

Příloha č. 11: Grafické vyhodnocení otázky č. 10:

	A	B	C	D	E	F	G	CELKEM
ZŠ PODBREZOVÁ	2	0	2	2	2	4	33	45
GYMNÁZIUM BREZNO	1	3	1	0	0	3	41	49
ZŠ TUPOLEVOVA	1	0	3	3	1	4	34	46

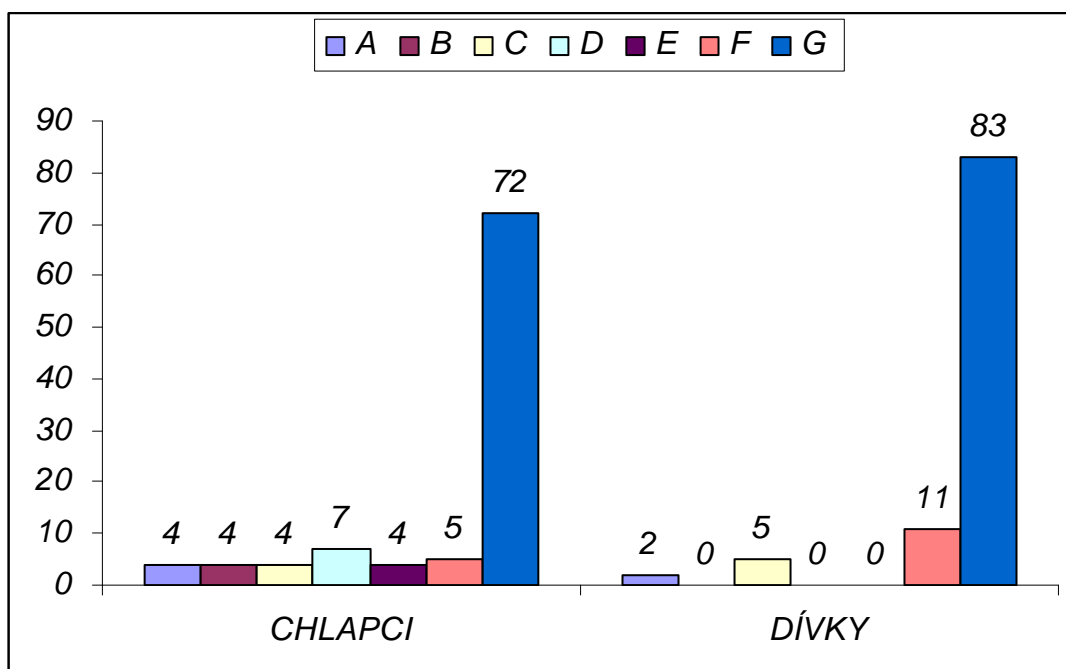
Tab. č. 19: Důvody pro nošení zbraně do školy rozdělené podle navštěvované školy (hodnoty= počty odpovědí)

Graf č. 20: Důvody pro nošení zbraně do školy, rozdělení podle škol

	A	B	C	D	E	F	G	CELKEM
CHLAPCI	3	3	3	5	3	4	54	75
DÍVKY	1	0	3	0	0	7	54	65

Tab. č. 20: Důvody pro nošení zbraně do školy, rozdělení podle pohlaví (hodnoty= počty odpovědí)

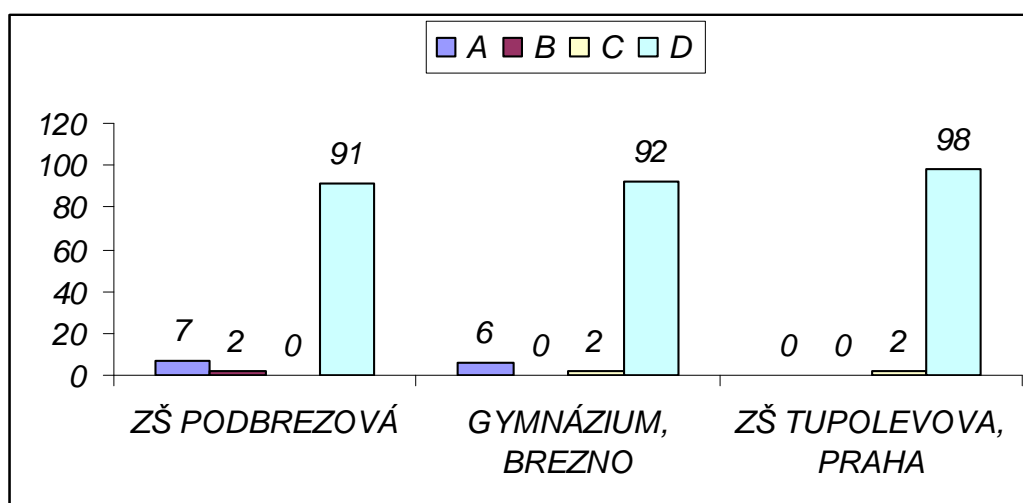

Graf č. 21: Důvody pro nošení zbraně do školy, rozdělení podle pohlaví (%)

Příloha č. 12: Grafické vyhodnocení otázky č. 11:

	A	B	C	D	CELKEM
ZŠ PODBREZOVÁ	3	1	0	39	43
GYMNÁZIUM BREZNO	3	0	1	45	49
ZŠ TUPOLEVOVA	0	0	1	44	45

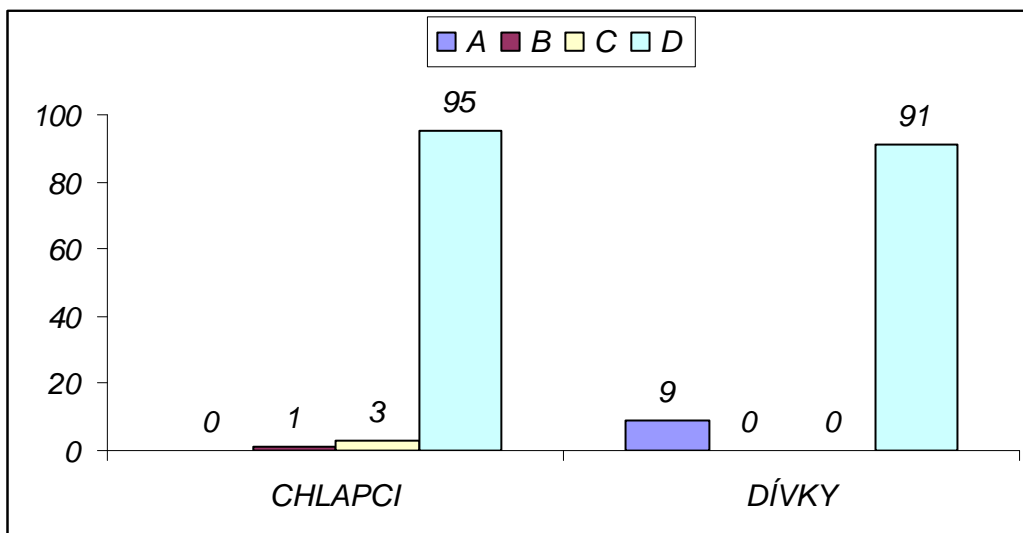
Tab. č. 21: Používání zbraní ve škole, rozdělení podle škol (hodnoty= počet odpovědí)

Graf č. 22: Používání zbraní ve škole, rozdělení podle škol

	A	B	C	D	CELKEM
CHLAPCI	0	1	2	69	72
DÍVKY	6	0	0	59	65

Tab. č. 22: Používání zbraní ve škole, rozdělení podle pohlaví (hodnoty= počet odpovědí)

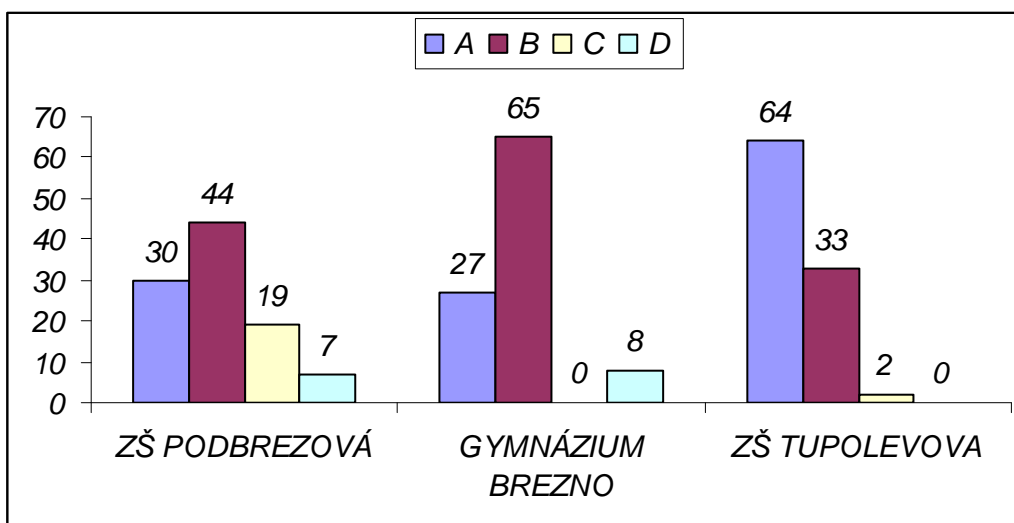

Graf č. 23: Používání zbraní ve škole, rozdělení podle pohlaví

Příloha č. 13: Grafické vyhodnocení otázky č. 13:

	A	B	C	D	CELKEM
ZŠ PODBREZOVÁ	13	19	8	3	43
GYMNÁZIUM BREZNO	13	32	0	4	49
ZŠ TUPOLEVOVA	29	15	1	0	45

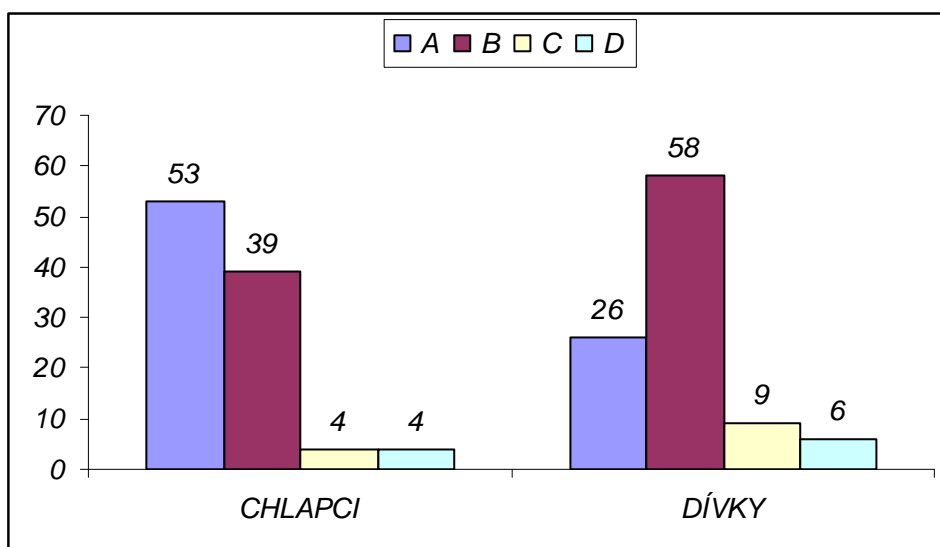
Tab. č. 23: Odpovědi na otázku č. 13 rozdělená podle navštěvované školy (hodnoty= počet odpovědí)

Graf č. 24: Odpovědi na otázku č. 13 rozdělená podle navštěvované školy (hodnoty v %)

	A	B	C	D	CELKEM
CHLAPCI	38	28	3	3	72
DÍVKY	17	38	6	4	65

Tab. č. 24: Odpovědi na otázku č. 13 rozdělené podle pohlaví (hodnoty= počet odpovědí)

Graf č. 25: Odpovědi na otázku č. 13 rozdělené podle pohlaví (%)